L. VI., št. 15 („Jutro“ XIII., št. 83 a) Ljubljana, ponedeljek 11. aprila 1932 Cena 2 Din

Upravništvo: Ljubljana, Knaflјeva ulica 5. — Telefon št. 3122, 3123, 3124, 3125, 3126.
Inseratni oddelek: Ljubljana, Selenburgova ul. — Tel. 3492 in 2492.
Podružnica Maribor: Aleksandrova cesta št. 13. — Telefon št. 2455.
Podružnica Celje: Kocenova ulica št. 2. — Telefon št. 190.
Podružnica Jesenice: pri kolodvoru št. 200.
Podružnica Novo mesto: Ljubljanska cesta št. 42.
Podružnica Trbovlje: v hiši dr. Baumgartnerja.

JUTRO

Ponedeljska izdaja

Ponedeljska izdaja »Jutra« izhaja vsak ponedeljek zjutraj. — Naroča se posebej in velja po pošti prejemana 4 Din, po raznašalcih dostavljena 5 Din mesečno.
Uredništvo:
Ljubljana: Knaflјeva ulica 5. Telefon št. 3122, 3123, 3124, 3125 in 3126.
Maribor: Aleksandrova cesta 13. Telefon št. 2440 (ponoči 2582).
Celje: Kocenova ul. 3. Telefon št. 190
Rokopisi se ne vračajo. — Oglasi po tarifu

Glavna skupščina Sokola kraljevine Jugoslavije

Zastopstvo češkoslovaškega in ruskega Sokolstva — Resolucija priporoča zopetno uvedbo volitev v sokolske uprave

Beograd, 10. aprila. p. V dvorani Francoskega kluba se je vršila danes druga redna letna skupščina Sokola kraljevine Jugoslavije. Prostorno dvorano so napolnili najodličnejši sokolski delavci, ki so prihiteli z delegacijami sokolskih žup iz vseh delov države. Navzoč je bil tudi zastopnik Nj. Vel. kralja polkovnik Dušan Srškić, v imenu vlade pa so prisostvovali zborovanju minister za telesno vzgojo dr. Dragan Kraljević in zastopnik ministrskega predsednika, minister za socialno politiko g. Ivan Pucelj, zastopnik vojnega ministra general Kneževič in zastopnik prosvetnega ministra načelnik Sretenović. Češkoslovaško poslaništvo je zastopal prvi tajnik dr. Reiser. Skupščini je predsedoval prvi podstarešina Engelbert Gangl. Dvorana je bila svečano okrašena, v ozadju pa je bil postavljen lep kip ustanovitelja sokolstva dr. Tvrša. Častna mesta so zavzeli zastopnika ČOS Ivan Krejči in Bogumil Havel ter predstavnik ruskega sokolstva polkovnik Atamanov.

Skupščino je otvoril s kratkim nagovorom podstarosta **E. Gangl,** ki je med burnim odobravanjem predlagal, naj se odpošljejo pozdravne brzojavke Nj. Vel. kralju in starešini SKJ prestolonasledniku Petru. Prav tako so bile odposlane pozdravne brzojavke Vseslovanski sokolski zvezi ter poljskemu, češkemu, ruskemu in lužičkosrbskemu Sokolu.

Prvi podstarešina E. Gangl je nato v daljšem govoru orisal razvoj sokolstva v Jugoslaviji, poudarjal veličino sokolske ideje in poudarjal, da hoče sokolstvo storiti vse, kar je za narod koristnega, in da ne bo popustilo niti za korak od svojih načel, kajti sokolstvo mora biti med dobrim najboljše. V svojem govoru se je nadalje spominjal stoletnice Tyrša ter smrti v preteklem letu umrlega predsednika Vseslovan. sokolske zveze dr. Scheinerja ter umrlega četrtega podstarešine SKJ dr. Mergenthalerja. Skupščina je počastila spomin umrlih sokolskih delavcev s trikratnim klicem slava.

Burno pozdravljen je nato povzel besedo minister za telesno vzgojo **dr. Dragan Kraljević,** ki je pozdravil skupščino v imenu vlade in čestital k doseženim uspehom. Poudarjal je, da so ti uspehi tem pomembnejši, ker so bili doseženi v dobi hude gospodarske stiske, ki vpliva negativno na vsako kulturno delovanje. Vlada, zlasti pa njegovo ministrstvo, bosta storila vse, da se sokolska ideja v naši državi čim bolj razširi in poglobi. Podpirala bo prizadevanje SKJ, da bodo uspehi sokolskega dela še lepši, v ponos kralja in prestolonaslednika ter v dobro in korist vsega naroda in naše lepe Jugoslavije.

Govorili so nato še v imenu češkoslovaškega sokolstva Ivan **Krejči** ter v imenu ruskega sokolstva polkovnik **Atamanov,** ki sta želela jugoslov. sokolstvu čim lepši razvoj in napredek.

Ker je uprava že prej natisnila in razdelila svoja poročila, je bila razprava o delu uprave zelo kratka. Vsa poročila so bila soglasno odobrena. Na predlog predsednika pravnega odseka dr. Ignaca Pavlića, je bila nato sprejeta naslednja resolucija:

1. Vzgojno, tehnično, prosvetno in organizatorno delo sokolstva je osnovano na prostovoljnem pristopu v sokolske organizacije in s prostovoljno podreditvijo sokolski disciplini.

2. Iz tega osnovnega načela izvira, da morata biti celokupno sokolsko delo in organizacija zasnovani na svobodno izraženi volji članstva tudi v vprašanju volitve sokolskih uprav.

3. Zaradi tega naroča skupščina upravi SKJ, da kot vrhovni izvršni organ in čuvar čistosti sokolske misli nadaljuje izvajanje tega sokolskega načela v celotnem sokolskem delu ter si prizadeva, da se to načelo oživotvori v organizaciji SKJ.

Z lepim govorom, v katerem je pozival k nadaljnjemu požrtvovalnemu delu, je podstarešina Gangl zaključil uspelo skupščino.

Zakon o zaščiti kmetov

Parlamentarni odbor je izdelal nov predlog zakona o zaščiti kmetov in maksimiranju obrestne mere, ki bo danes predložen plenumu Narodne skupščine

Beograd, 10. aprila. p. Odbor, ki proučuje zakonski predlog o zaščiti kmetov in o maksimiranju obrestne mere, je zasedal včeraj pozno v noč ter je definitivno redigiral svoje poročilo. Kakor znano, pride ta zakon kot prva točka na dnevni red jutrišnje seje Narodne skupščine. Pri proučevanju teh zakonskih predlogov je prišel odbor do prepričanja, da je treba izdati nujne ukrepe za zaščito kmetov, da pa sta oba prvotna zakonska predloga tako obširna in tako važna, da zahtevata temeljito proučitev. Zaradi tega je odbor posnel iz obeh zakonskih predlogov najvažnejše določbe ter s svojimi izpopolnitvami s pristankom finančnega in kmetijskega ministra sestavil nov predlog začasnega zakona o zaščiti kmetov, s katerim se uveljavijo tudi nekatere določbe izvršnega zakona. Predlog zakona se sedaj glasi:

Čl. 1. Z dnem, ko stopi ta zakon v veljavo, se odgode vse prisilne prodaje in rubežni premičnin in nepremičnin kmetov, ki so v teku, nove prodaje pa niso dopustne. Z istim dnem se ukinejo tudi vse prisilne uprave (sekvestracije), kakor tudi začasni odvzem premičnin (transperacije), izvedene v svrho izvršbe odnosno zavarovanja. Te določbe veljajo tako dolgo, dokler se ne sprejme zakon o konverziji kmečkih dolgov, najdalje pa 6 mesecev od dneva, ko stopi ta zakon v veljavo. Določbe tega člena veljajo tudi za osebe, ki so kot žiranti podpisale menice za kmečke dolgove.

Čl. 2. Prisilne in javne prodaje (rubežni, dražbe) premičnin in nepremičnin kmetov, izvršene po dnevu, ko je bil načrt zakona o zaščiti kmetov predložen Narodnemu predstavništvu (t. j. 19. marca 1932), se razveljavijo. Kupec je dolžan vrniti vse kupljene stvari, ako mu dolžnik vrne kupnino s 6 odstotnimi obrestmi, ki tečejo od dneva, ko je kupec plačal kupnino. Če kupec kupljenih stvari ne more več vrniti, ker jih je predelal, uporabil ali prodal naprej, ali iz kakega drugega razloga, je dolžan vrniti celo vrednost teh stvari, dotični kmet pa mu mora v tem primeru vrniti kupno ceno s 6 odstotnimi obrestmi. Vrnitev se lahko zahteva najdalje 6 mesecev po uveljavljenju tega zakona. Pri takem povračilu nepremičnin ni treba plačati prenosne takse.

Čl. 3. Za terjatve, zaradi katerih je bila prisilna prodaja v smislu čl. 1. tega zakona odložena, je dolžan dotični kmet zadoženec plačati 6 odstotne obresti letno od dneva tožbe, razen v primeru, da je bila s sodbo ali poravnavo ali na kak drug način določena nižja obrestna mera. Če pa upnik prostovoljno pristane na odgoditev plačila brez tožbe ali če ne zahteva povračila pravdnih stroškov, lahko znaša dogovorjena obrestna mera največ 10 odstotkov ne glede na prej določeno ali ob zadolžitvi dogovorjeno obrestno mero. V maksimalni iznos letnih obresti se morajo všteti tudi vsi postranski stroški. Dogovor o obrestni meri je neveljaven, če obrestna mera presega s tem zakonom določeno obrestno mero.

Čl. 4. Razveljavijo se določbe členov 69, 119, 133, 134, 149, 165, 209 in 230 zakona o izvršbi in zavarovanju iz leta 1930.

Čl. 5. Če pride denarni zavod v težkoče zaradi svojih kreditnih odnošajev vsled splošne kreditne krize ali vsled neobičajnega in prekomernega dviganja vlog, pa izkazuje njegova financa večja aktiva kakor pasiva, lahko ministrski svet na zahtevo dotičnega denarnega zavoda in na predlog ministra za trgovino izda za vsak primer posebej uredbo z zakonsko močjo, s katero se določi rok za izplačilo vlog in izdajo drugi ukrepi za varnost vlagateljev in upnikov ter ukrepi za reorganizacijo dotičnega zavoda. Minister za trgovino ima pravico, da v takem primeru imenuje za dotični zavod svojega komisarja.

Čl. 6. Za kmeta v smislu tega zakona se smatrajo osebe, ki same obdelujejo zemljo s člani svoje rodbine in katerih davčna bremena izvirajo pretežno od poljedelstva, če njihova posestva ne presegajo 75 ha obdelane zemlje odnosno 150 ha pri rodbinskih zadrugah. Prav tako se smatrajo za kmete v smislu tega zakona osebe, ki zaradi pomanjkanja lastnih delovnih sil s pomočjo najetih ljudi obdelujejo zemljo, kakor tudi mladoletni, če se vzdržujejo z dohodki kmetijstva.

Čl. 7. Odlok o odgoditvi plačil v smislu določb čl. 1. tega zakona izda redno sodišče kot izvršna oblast po službeni dolžnosti ali na zahtevo dolžnika, ko se prepriča, da je smatrati dolžnika po določbah čl. 6. za kmeta.

Čl. 8. **Določbe tega zakona ne veljajo za dolgove napram državi, samoupravnim korporacijam (občine, banovine) občinskim in banovinskim hranilnicam, Narodni banki, Državni hipotekarni banki, Privilegirani agrarni banki, zadružnim organizacijam, kakor tudi ne za plačilo alimentacij in dolgov, ki izvirajo iz kaznivih dejanj.**

Čl. 9. Zakon stopi v veljavo, ko ga podpiše kralj, obvezno moč pa dobi z izjemo čl. 4, ko se objavi v »Službenih Novinah«. Določbe čl. 4. stopijo v veljavo 15 dni po uveljavljenju tega zakona. Minister pravde se pooblašča, da izda vse potrebne naredbe in pravilnike za izvajanje tega zakona.

Hindenburg dobil absolutno večino

Tudi pri včerajšnjih drugih predsedniških volitvah je bila volilna udeležba ogromna — Narasli so glasovi za Hindenburga in Hitlerja, padli pa glasovi za komunista Thälmanna

Berlin, 10. aprila. d. Po groznični napetosti včerajšnjega zadnjega agitacijskega dne je izgledalo danes, na dan drugih predsedniških volitev, po vsej Nemčiji za čudo mirno. V resnici so volitve v splošnem potekle mirno in v redu in ni bilo niti toliko incidentov, kakor pri prvih volitvah dne 13. marca. Dosedaj je znano samo par spopadov, ki pa niso bili resnejšega značaja. Le v Berlinu je prišlo do večjega incidenta okrog poldneva, ko so komunisti napadli in pretepli tri narodne socialiste, ki so razdeljevali volilne lepake. V hipu se je nabrala velika množica in se začela med seboj pretepati. Energični intervenciji policije pa se je posrečilo, da je prav kmalu vzpostavila red. Aretiranih je bilo okrog 200 oseb, med njimi približno dve tretjini hitlerjevcev in ena tretjina komunistov. Po zaslišanju jih je bila večina zopet izpuščenih, okrog 50 pa jih je ostalo v zaporih. Policija je tekom dneva izvršila več preiskav v lokalih narodnih socialistov, kjer je iskala orožje in prepovedana propagandna sredstva. Kakor se uradno zatrjuje, ni našla ničesar sumljivega.

Glasovanje je trajalo do 6. zvečer. Pol ure kasneje so že začeli prihajati prvi volilni rezultati, ki so se nato stekali v berlinski centrali v vedno večji množini. Ves volilni aparat funkcionira brezhibno, vendar pa bodo definitivni rezultati znani šele po polnoči.

Že iz rezultatov, ki so prispeli do 22. ure, je jasno, **da volitve ne bodo prinesle nikakega presenečenja. Hindenburg bo izvoljen s precejšnjo relativno večino, najbrž pa bo dobil celo absolutno večino oddanih glasov.**

Volilna udeležba je bila tudi danes povsod po Nemčiji naravnost ogromna in je v mnogih krajih in tudi v celih okrožjih celo presegla udeležbo pri prvih volitvah, kljub temu, da je bila Hindenburgova izvolitev že v naprej gotova in da sta odpadla dva kandidata, Düsterberg in Winter. **Skoro povsod so narasli glasovi, oddani za Hindenburga in Hitlerja, dočim so glasovi za komunističnega kandidata Thälmanna splošno zelo nazadovali.** Dosedanji rezultati kažejo, da so se glasovi, ki so bili pri prvih volitvah oddani za Düsterberga, približno po polovici delili na Hindenburga in Hitlerja, dočim so komunistični volilci zaradi brezupnosti svoje kandidature očividno v velikem številu ostali doma, deloma pa najbrž glasovali tudi za Hitlerja.

Položaj ob 20. uri

Berlin, 10. aprila. Do 8. zvečer so našteli 2,310.000 glasov, od katerih je bilo oddanih za Hindenburga 1,241.000, za Hitlerja 822.000, za Thälmanna pa 246.000.

Zanimivo je, da Hitler v Vzhodni Prusiji ni pridobil glasov, temveč jih celo precej zgubil, kar je šlo vse v korist Hindenburga.

Ob 21. uri

Berlin, 10. aprila. b. Ob 9.15 zvečer je bilo preštetih v vsej državi 17 milijonov glasov. Od tega so dobili Hindenburg 8.920.000, Hitler 6.800.000 in Thälmann 1.300.000 glasov.

Berlin, 10. aprila. Ob 21.30. Dosedaj je bilo naštetih 21.678.000 glasov, in sicer za Hindenburga 11.435.000, za Hitlerja 8.039.000 in za Thälmanna 2.311.000

Ob 22. uri

Berlin, 10. aprila. d. **Ob 22. uri je bilo preštetih vsega 25 milijonov glasov. Od tega so dobili Hindenburg 13,100.000, Hitler 8,920.000, Thälmann 2,500.000.**

Ob 23. uri

Berlin, 10. aprila. d. **Ob 23. je bil znan naslednji rezultat: oddanih glasov je 35,500.000 — Hindenburg 19,000.000, Hitler 13,000.000, Thälmann 3,500.000.**

Številke prvih volitev

Pri prvih predsedniških volitvah, ki so se vršile 13. marca, je bilo skupno oddanih veljavnih glasov 37,660.377. Od tega so dobili Hindenburg 18,661.736, Hitler 11,338.571, Thälmann 4,982.079, Düsterberg 2,557.876, Winter 111.470, razcepljenih 8645 glasov.

Nekateri podrobni rezultati

Okrožje Essen: oddanih glasov 813.700 (minus 12.000), od tega Hindenburg 434.600 (plus 6.800), Hitler 313.400 (plus 33.000), Thälmann 70.400 (minus 54.000).

Okrožje Würtemberg: oddanih glasov 1,420.000 (minus 33.000), Hindenburg 898 tisoč (plus 50.000), Hitler 414.000 (plus 44 tisoč), Thälmann 180.000 (minus 40.000).

Okrožje Leipzig: oddanih glasov 867.000, Hindenburg 449 (minus 5.000), Hitler 296 tisoč (plus 50.000), Thälmann 122.000 (minus 22.000).

Okrožje Baden: Hindenburg 741.000 (plus 28.000), Hitler 439.000 (plus 56.000), Thälmann 107.000 (minus 40.000).

Okrožje Vratislava: Hindenburg 173.000, Hitler 144.000, Thälmann 260.000.

Duisburg: Hindenburg 116.000 (porast 305.000), Hitler 67.300 (porast 10.200; ker je pri zadnjih volitvah dobil tu Düsterberg okoli 11.000 glasov, so očividno njegovi pristaši glasovali za Hitlerja), Thälmann 38.000 (manj 22.000).

Magdeburg: Hindenburg 109.000, Hitler 61.000, Thälmann 17.000.

Groß-Stuttgart: Hindenburg 157.399, (pri prvih volitva 157.140), Hitler 51.646 (45 tisoč 380), Thälmann 27.343 (34.396).

Würtenberg-Baden: Hindenburg 279.775 (258.085), Hitler 157.686 (140.541), Thälmann 23.696 (33.575).

München, 10. aprila. g. Najvišji volilni lokal v Nemčiji Schneefernerhaus na Zugspitze je že ob 4. popoldne kot prvi sporočil rezultat glasovanja, po katerem je dobil Hindenburg 89, Hitler 43, Thälmann pa 5 glasov.

Silno zanimanje prebivalstva

Berlin, 10. aprila. d. Čeprav ni bilo nobenega dvoma, da bo Hindenburg pri današnjih volitvah izvoljen z veliko večino, vlada med vsem prebivalstvom izredno veliko zanimanje za volilne rezultate. V Berlinu vrvi v večernih urah po vseh ulicah živahno življenje. Povsod so nastavljeni radijski megafoni, pred katerimi poslušajo velike množice poročila z volišč. Vse nemške radio postaje in tudi vse avstrijske so priključene na berlinsko oddajno postajo, ki objavlja vsake četrt ure do takrat znane skupne, pa tudi zanimivejše podrobne rezultate.

Med narodnimi socialisti je zavladalo veliko veselje, ko so že prva poročila pokazala, da niso napredovali samo Hindenburgovi glasovi, temveč tudi glasovi za Hitlerja, kateremu so vladni krogi prorokovali, da bo pri današnjih volitvah dobil manj glasov kakor pri marčevih. Med hitlerjevci vlada veliko zmagoslavje, ker pravijo, da je s tem že tudi odločena zmaga desničarskih strank pri deželnozborskih volitvah na Pruskem, ki bodo 24. aprila. Tudi zvečer red ni bil nikjer kaljen.

Višek volilne borbe

Berlin, 10. aprila. d. Za današnje volitve nemškega državnega predsednika so razvili Hindenburgovi odbori in »Železna fronta« agitacijo, ki je skoro ni bilo mogoče prekositi. Po približnih cenitvah je »Železna fronta« izdala po vsej Nemčiji 15 milijonov lepakov in 35 milijonov letakov. V agitacijski službi je bilo 30 letal, ki so na svojih poletih preko vse Nemčije metala letake nad vsemi večjimi kraji. Kot posebno privlačno propagandno sredstvo se je v zadnjem volilnem boju pokazala tudi godba. V propagandi za »Železno fronto« je sodelovalo 10.000 velikih in 100.000 malih bobnov. Kakor zatrjujejo, je imela ta volilna agitacija za Hindenburga povsod velik uspeh. Povsod so bili shodi, na katerih so nastopali Hindenburgovi govorniki, izredno dobro obiskani.

Narodni socialisti seveda tudi niso mirovali. Delali pa so pred vsem od volilca do volilca ter z lepaki in letaki, s katerimi so razširjali najrazličnejše alarmantne vesti. Tako so v delavskih revirjih razširili letake, da je vlada sklenila ukinjenje brezposelnih podpor in da bo svoj sklep objavila takoj po Hindenburgovi izvolitvi za predsednika. Kot zanimivost se mora beležiti tudi dejstvo, da je na narodno-socialističnem zboru v Erfurtu izjavil princ August Vilhelm, da mu je njegov oče bivši cesar Viljem, izrecno dovolil udeležbo pri narodno-socialistični agitaciji.

Za današnje volitve je bila vsa policija v strogi pripravljenosti, ki bo trajala tudi še jutri dopoldne.

Atentat na dr. Luthra

Atentat na predsednika nemške državne banke sta izvršila dva prenapeta človeka, ki sta hotela na ta način protestirati proti njegovi valutni politiki

Berlin, 10. aprila. d. O atentatu, ki je bil izvršen snoči na predsednika državne banke dr. Luthra, se doznavajo naslednje podrobnosti. Dr. Luther je prišel na potsdamski kolodvor v spremstvu več uradnikov državne banke, da bi odpotoval v Basel. Preden je vstopil v vlak, je ustrelil dobro oblečen človek z revolverjem proti njemu. Krogla je dr. Luthru preluknjala samo rokav ter ga ni ranila. Atentator je bil neki 34letni Werner Kertscher iz Berlina, ki je povsem mirno in smehljaje izročil po dejanju svoje orožje nadzorstvenemu uradniku. Aretiran je bil tudi njegov spremljevalec dr. Rosen. Policijska preiskava je dognala, da atentat na dr. Luthra bržkone ni bil izvršen iz političnih razlogov in da gre za dejanje prenapetih oseb. Pri atentatu je bila udeležena tudi tretja oseba, ki pa je pobegnila in katere imena aretirana napadalca nočeta izdati. Atentatorja sta fanatična denarna teoretika, ki sta pristaša posebne organizacije z geslom »svoboden denar, svobodno gospodarstvo in svobodna zemlja«. Ta organizacija se zavzema zlasti za posebne vrste valutno reformo. Kertscher in dr. Rosen sta skušala lani v oktobru započeti proti državni banki pravdo, v kateri sta jo dolžila ponarejanja menic, veleizdaje in vseh mogočih drugih prestopkov. Seveda je bilo njuno prizadevanje povsem brezuspešno, nakar so omenjeni trije fanatiki sklenili, da izvršijo na dr. Luthra atentat in opozore na ta način, kakor pravijo, javnost na pogubno valutno politiko predsednika državne banke. Zanimivo je, da je tretji zarotnik, ki je pobegnil, sam opozoril nekega železniškega uradnika na glavnega atentatorja. Oba atentatorja sta se obnašala pri aretaciji povsem hladnokrvno. Do nedavnega sta bila pristaša narodnosocialistične stranke, iz katere pa sta v zadnjih tednih baje zaradi nesoglasja v naziranjih izstopila. Dr. Rosen se je udejstvoval tudi literarno ter je spisal tudi neko dramo. V glavnem se je udejstvoval kot pravni konzulent ter je zbral v Berlinu okoli sebe več pristašev, ki so verjeli v njegovo denarno teorijo ter ga smatrali za velikega finančnega strokovnjaka.

Aretacija štirih bankirjev v Nemčiji

Berlin, 10. aprila. n. Berlinska carinarnica je včeraj zaplenila štirim berlinskim bankirjem velike vsote denarja in izročila vse štiri bankirje, kojih imena pa drže še v tajnosti, sodišču. Prekršili so devizno naredbo s tem, da so utajili večje zneske nakazane iz inozemstva za razne berlinske firme.

Predlagane spremembe trošarinskega zakona

Finančni odbor senata je predlagal več važnih sprememb, med drugimi znižanje trošarinske takse za gostilničarje

Beograd, 10. aprila. p. Finančni odbor senata je danes nadaljeval razpravo o trošarinskem zakonu. Finančni minister je pristal na amandmane, ki jih je predložil finančni odbor senata k čl. 2. in ki določajo med drugim: Pričenši s 1. januarjem 1933 lahko občine pobirajo na račun občinske trošarine največ 100 Din od 100 litrov vina. Trošarinska taksa, ki jo bodo plačevali gostilničarji namesto dosedanje trošarine, naj se izpremeni in odmeri za Beograd in Zagreb na 6000 Din letno, za Ljubljano, Maribor, Sarajevo, Subotico, Osijek in Split pa na 4000 Din letno. K čl. 4. je bil predložen amandman, ki določa da smejo poljedelske tovarne špirita v eni proizvajalni perijodi izdelati 50.000 hl čistega alkohola za motorne svrhe. Ta špirit se mora izdelati iz koruze. Samo v krajih, kjer koruza ne uspeva, se lahko izdeluje iz krompirja. V primeru slabe letine koruze sme minister financ dovoliti izdelavo špirita tudi iz drugih sirovin. Finančni minister se pooblašča, da v sporazumu z ministrom trgovine in ministrom za kmetijstvo predpiše mešanje špirita z bencinom. Od 1. julija dalje se mora primešati bencinu za motorni pogon najmanj 20 odstotkov špirita. V roku 30 dni po uveljavljenju tega zakona morajo proizvajalci špirita osnovati v Beogradu prodajno centralo, če pa tega ne store, lahko to izvrši finančni minister.

Sestanek jugoslovenskih književnikov

Mednarodni kongres književnikov l. 1933. bo v Jugoslaviji

Ljubljana, 10. aprila.

Danes so se v našem mestu sestali k posvetovanju književniki iz Beograda, Zagreba in Ljubljane, organizirani v mednarodni organizaciji PEN-klubov. Sestanek se je vršil v prostorih Zbornice za trgovino, obrt in industrijo med 10. in 13. uro in med 16. in 18 uro. Snoči so prispeli iz Zagreba književniki Milan Begović, dr. Milan Ćurčin, dr. Badalić ,dr Andrassy, dr. Mile Budak in Zlatko Gorjan, z jutranjim brzovlakom pa so se pripeljali že snoči pričakovani gostje iz Beograda: dr. Svetislav Stefanović, ki je bil te dni izvoljen za predsednika srbskega centra Pen-kluba, novi tajnik beograjskega kluba Gustav Krklec in člani Desanka Maksimovićeva, Milan Vukasović in Rade Dravinac.

Že snoči so ljubljanski tovariši priredili svojim gostom večerjo, pri kateri se je kmalu razvila prijateljska izmenjava misli ne samo o klubskih, marveč tudi o splošno-literarnih vprašanjih.

V znamenju najožje solidarnosti vseh treh samostojnih klubov, ki predstavljajo slovensko, hrvaško in srbsko književnost, so potekala tudi današnja posvetovanja. Predsedoval je Oton Župančič, v predsedstvu pa sta bila še dr. Svetislav Stefanović, Milan Begović. Poleg gostov so bili navzoči tudi mnogi književniki iz vrst slovenskega centra.

Po poročilu o udeležbi jugoslovenskih delegatov na lanskem mednarodnem kongresu Pen-klubov v Haagu in po sklepu, da bo letos beograjski PENklub oficijelno zastopal jugoslovenske književnike na mednarodnem klubskem kongresu v Budimpešti, so zborovalci pretresali nekatere ožje medklubske zadeve. Anton Lajovic je stavil predlog, kako bi PEN-klubi storili še več kot doslej za to, da bi se malo znane književnosti boljše in pravičnejše uveljavile v mednarodnem svetu.

Poglavitno pozornost pa so navzoči književniki posvetili pripravam za mednarodni kongres PEN-klubov, ki bo leta 1933. v Jugoslaviji. To dejstvo daleč presega običajni krog književnih stikov in dobiva pomen splošno važne zadeve, ki združuje v sebi naš narodni prestiž in tujsko - propagandne interese. Pričakovati je, da bo ta prilika zvabila v našo državo mnoge svetovnoznane književnike; tako je že zagotovljena udeležba slovečega angleškega romanopisca Galsworthyja, pridejo pa tudi Duhamel, Cremieux in drugi pisatelji z zapada. Nekateri bodo ostali več tednov v Jugoslaviji.

V Ljubljani zbrani književniki so se podrobno posvetovali o težavnih in odgovornih organizacijskih nalogah, ki jih zastavlja že sedaj ta kongres in so sprejeli vrsto načelnih in konkretnih sklepov. Kongres bo prihodnje leto nekako med 25. — 30. majem v Dubrovniku z izleti po Jadranu in z obiski Beograda, Zagreba in Ljubljane. Vse kaže, da bo to ena najpomembnejših mednarodnih prireditev na naših tleh. Priprave bodo vodili poleg širšega prireditvenega odbora vsi trije PEN-klubi in ožji lokalni odbori.

To je največji, tudi za širšo javnost zanimivi rezultat ljubljanskih posvetovanj.

Današnji sestanek je bil prekinjen z opoldanskim kosilom, ki je zopet združilo goste in domačine v prijateljski družabnosti. Zaradi težkih gospodarskih razmer je letošnji medklubski sestanek jugoslovenskih PEN-klubov potekel skromno, vendar pa nič manj presrčno. Daljših izletov ni bilo. Popoldne so nekateri ob krasnem vremenu z Gradu občudovali Ljubljano in blešče planine, z večernim brzovlakom pa so se nekateri že vrnili. — Drugi bodo odpotovali jutri zjutraj.

Mariborski hišni posestniki in najemnine

Na včerajšnjem izrednem občnem zboru je Društvo hišnih posestnikov za Maribor in okolico sprejelo predloge za primerno znižanje najemnin

Maribor, 10. aprila.

Danes dopoldne je bil pri Orlu izreden občni zbor Društva hišnih posestnikov za Maribor in okolico, ki se ga je udeležilo nad 350 hišnih posestnikov. Prisoten je bil tudi predsednik Zveze hišnih posestnikov g. Ivan Frelih iz Ljubljane. Občni zbor je podrobno razpravljal o perečem najemninskem vprašanju in drugih težavah, ki jih imajo hišni posestniki.

Predsednik društva g. Meglič je v svojem referatu naglašal, da je današnji izredni občni zbor bil sklican z namenom, da se uredi vprašanje najemnin, da bi ne bilo potrebno pri tem uporabiti zakonske zaščite najemnikov. Ureditev stanovanjskih najemnin naj bi se izvršila sporazumno med hišnimi posestniki in najemniki. najemniki. Nadalje je naglašal, da hišni posestniki in stanovanjskimi najemniki. Nadalje je naglašal, da hišni posestniki nikakor niso deležni kakšnih olajšav ali poceniive potrebščin za vzdrževanje hiš. Hišnim posestnikom se tudi niso priznale davčne olajšave, nego so se banovinske doklade celo precej zvišale, tako da torej hišni posestniki ne občutijo nikake pocenitve vsega tega, kar je za upravo hiš neobhodno potrebno. Poudarjal je, da so hišni posestniki kljub temu pripravljeni glede na sedanje hude gospodarske razmere pristati na to, da se najemnine primerno urede in znižajo v primerih, kjer so glede na stavbno kakovost in opremo in lego posameznih stanovanj najemnine previsoke. Hišni posestniki se nikakor ne morejo strinjati z zahtevo stanovanjskih najemnikov, da bi se najemnina določila na podlagi zlate paritete v razmerju ena krona je 10 Din po stanovanjski najemnini iz leta 1914., ni sicer zaradi tega, ker so se razmere v teku 18 let temeljito izpremenile. V Mariboru in drugod je pač le malo hiš, ki so ostale v istih rokah, kakor so bile leta 1914., in ki bi se ne bile na ta ali drug način bistveno in temeljito popravile in ustrezno sedanjim zahtevam adaptirale in opremile z elektriko in drugimi udobnostmi, katerih v starih hišah l. 1914. ni bilo. Tudi so bile najemnine leta 1914. za slična stanovanja zelo različne. Na podlagi zlate paritete bi dobil hišni posestnik z upoštevanjem dejstva, da so znašale občinske davščine l. 1914. 16 odstotkov, letos pa znašajo 23 odstotkov, za stanovanje, za katero je bila leta 1914. prijavljena najemnina 30 kron, sedaj 320 Din, drugi hišni posestnik pa bi dobil za stanovanje iste kvalitete in v isti legi, za katero se je plačevalo tedaj 55 kron, 583 Din, torej za 263 Din več.

Nadalje je predsednik poudarjal, da je odbor na mnogih sejah razpravljal o tem perečem vprašanju in prišel do zaključka, da najemninskega vprašanja ni mogoče rešiti na drug način, kakor da se za stanovanja določi najemnina, ki ustreza današnjim razmeram, in sicer: za enosobno stanovanje s kuhinjo in pritiklinami od 150 do 350, za dvosobno s kuhinjo in pritiklinami 350 do 700, za trisobno s kuhinjo in pritiklinami 700 do 1000 Din, za stanovanja, ki so opremljena s kopalnicami, bi se plačalo še posebej od 100 do 200 Din. V teh ravnalnih cenah je všteta tudi 23odstotna občinska davščina in bi stranke poleg najemnine ne plačevale nikakih postranskih dajatev. Za štiri in večsobna stanovanja se ne določijo nikake ravnalne cene, ker se taka stanovanja ne morejo več smatrati za neobhodno potrebna in tudi niso bila zaščitena v času stanovanjske zaščite. Najemniki, ki imajo štirisobna stanovanja, si bodo pač morali najti svojim dohodkom ustrezajoča manjša stanovanja. Hišni lastniki, ki zahtevajo za štiri in večsobna stanovanja pretirane najemnine, bodo pa itak prisiljeni znižati jih, ker sicer stanovanja ne bodo mogli oddati. Tudi glede poslovnih lokalov ne pristajajo hišni posestniki na nobene ravnalne cene, ker bi se ne mogle faktično izvesti. Pri poslovnih lokalih igra bistveno vlogo le lega. V prometnem delu mesta, kjer so v Mariboru povečini kvalitetno najslabši prostori, se plačuje kljub temu zanje laže in rajši višje najemnine kakor pa za udobne poslovne prostore na kakem neprometnem kraju. Glede najemnin naj se v prvi vrsti sporazumejo hišni lastniki in najemniki v okviru ravnalnih cen, šele ako bi tak sporazum ne bil mogoč, naj se obrnejo prizadeti na razsodišče, sestavljeno iz dveh zastopnikov hišnih lastnikov in dveh zastopnikov najemnikov, pod predsedstvom nepristranskega razsodnika.

Ob koncu svojega referata je predsednik poudarjal, da so hišni posestniki pokazali s tem svojo najboljšo voljo in tako tudi s svoje strani prispevali k omiljenju današnjih težavnih razmer.

Po referatu je sledila debata, v katero je posegel tudi predsednik Zveze hišnih posestnikov g. **Frelih,** ki je obrazložil obstoječi položaj in pozival zborovalce, naj pristanejo na te predloge. G. dr. **Strmšek** je naglašal, da niso vsi hišni posestniki včlanjeni v društvu in da bi bilo treba najti način, da bi tudi ti hišni posestniki upoštevali te predloge, ker je znano, da so baš oni zahtevali res pretirane najemnine. Mestnik stavbenik g. Julij **Glaser** je sprožil vprašanje znižanja visokih obrestnih mer, ki jih zahtevajo denarni zavodi in zaradi katerih bo v bodoče zelo trpela stavbna podjetnost. G. Hinko **Sax** je naglašal, naj zbor spričo težavnih razmer, ki so se z redukcijo plač državnega uradništva še poslabšale, to upošteva in sprejme v celoti stavljene predloge, zlasti ravnalne najemnine. Poudarjal je nujno potrebo svobodnega sporazuma med hišnimi posestniki in najemniki. Stanovanja so važna življenska potrebščina in hišni posestniki ne zahtevajo več kakor to, da lahko vzdržujejo svoje hiše, ker so tudi oni naposled pripravljeni žrtvovati svoj del za skupnost pri omiljenju sedanje krize. Govorili so še posestniki gg. **Benko, Grgič** in **Kranjc,** nakar je prečital predsednik g. **Meglič** resolucijo, katere predlogi se v glavnem pridružujejo resoluciji delegatov zveze v Ljubljani in ki bo poslana g. banu in g. ministru za socialno politiko in narodno zdravje, nadalje resolucijo, naslovljeno na mariborskega mestnega župana, glede ukinjenja prirastkarine, ukinjenja kuluka za lansko leto, parcelne davščine in dimnikarske tarife, in resolucijo glede prisilnega sklepanja najemninskih pogodb in tozadevnih taks. Resolucijo, ki se tiče znižanja najemnin, bo Društvo hišnih posestnikov poslalo tudi akcijskemu odboru za znižanje najemnin v Mariboru. Vse predlagane resolucije so bile soglasno sprejete z živahnim odobravanjem. Lepo uspelo zborovanje je predsednik zaključil ob 12. uri.

Zborovanje gradbenih in progovnih železničarjev

Ljubljana, 10. aprila.

Današnje zborovanje železničarjev gradbene in progovzdrževalne stroke UJNŽIB, ki se je vršilo v steklenem salonu restavracije na glavnem kolodvoru, je bilo prav lepo. Okrog 300 prisotnih je pazljivo sledilo poročilom svojih funkcijonarjev. Zborovanja se je udeležil tudi zastopnik načelnika gradbenega oddelka g inž. **Petržela.**

Iz obširnih poročil se je dalo razbrati, da se naši železničarji dobro zavedajo današnjih hudih časov in da gre njih stremljenje za tem, da se ščitijo interesi uslužbencev, kar naj bi imelo za posledico tudi blagor same službe. Železničarji si želijo le, da se jim zagotovi primerna eksistenca, ki bi jim omogočala redno izvrševanje naporne službe.

Ostro gospodarsko krizo občuti prav posebno osebje gradbene in progovzdrževalne službe zaradi znižanja kreditov. Zato so zborovalci pooblastili nov odbor, v katerega so bili izvoljeni vsi dosedanji odborniki, da deluje z vsemi močmi na tem, da se potrebni krediti zvišajo. Osebju naj bi se zopet priznal star servitut v obliki oddaje starih nerabnih pragov, v zimskem času pa naj bi se dali osebju kožuhi, odnosno za deževno vreme dežni plašči in slično. Vse te želje so bile ob koncu zborovanja sprejete v precej obširno resolucijo. Eden glavnih predlogov pa je bil, da se ukine določba vplačevanja v penzijski sklad pomožnega osebja za nazaj in pa da se z zakonom odpravi določba v zakonu o državnem prometnem osebju, ki priznava za penzijsko dobo le efektivni čas, ki ga preživi uslužbenec v svojstvu reguliranega uslužbenca.

Tardieujeva čestitka dr. Marinkoviću

Beograd, 10. aprila. AA. Emil Dard, izredni poslanik in pooblaščeni minister Francije na našem dvoru je obiskal pomočnika zunanjega ministra Konstantina Fotiča in mu izročil pri tej priliki brzojavko tele vsebine: K prevzemu predsedstva ministrskega sveta izvolite sprejeti moje iskrene čestitke in najprisrčnejše želje. — A. Andre Tardieu. Predsednik ministrskega sveta Marinković je naprosil našega poslanika v Parizu, naj se v njegovem imenu zahvali g. Tardieuju za čestitke.

Izprememba v čsl. vladi

Praga, 10. aprila d. Predsednik Masaryk je sprejel demisijo železniškega ministra Mlcocha in imenoval za njegovega naslednika ministrskega svetnika v železniškem ministrstvu inž. Josipa Hulo. Novi železniški minister inž. Hula je 59 let star ter je sin železniškega delavca. Z ostavko železniškega ministra Mlcocha je nastal nov politični položaj. Sicer bo razpolagala večina po izstopu obrtne stranke iz vladne koalicije še vedno z več ko 200 glasovi proti 100 glasovom opozicije, toda z izstopom obrtne stranke je bil oslabljen meščanski element v vladni koaliciji, kar vsekakor ne bo ostalo brez vpliva na notranje-politične razmere v Češkoslovaški. Inž. Hula je vstopil v vlado kot uradniški minister, vendar pa se zatrjuje, da je v tesnih zvezah s češko agrarno stranko.

Novi ameriški poslanik v Londonu

London, 10 aprila. AA. V petek je prispel v London novi ameriški veleposlanik na angleškem dvoru, Andrew Mellon. Pri izkrcanju v Southamptonu so ga pozdravili predsednik občine in odborniki. Mellon je v svojem odgovoru med drugim dejal, da si šteje v veliko čast, ker bo lahko sodeloval pri okrepitvi prijateljskih stikov med obema državama.

Justifikacija atentatorjev v Moskvi

Moskva, 10. aprila s. Vasiljev in Stern, ki sta bila zaradi atentata na nemškega poslaniškega svetnika Twardowskega obsojena na smrt z ustrelitvijo, sta vložila na centralni eksekutivni odbor Sovjetske unije prošnjo za pomilostitev. Centralni eksekutivni odbor je prošnjo odklonil in je bila smrtna obsodba že izvršena.

Težke letalske nesreče

Rim, 10. aprila AA. V petek sta trčila dva aeroplana za bombardiranje, ki pripadata letalskemcentru Tonato e Bocelo, v okolici Gardskega jezera. Letali sta treščili na zemljo, pri čemer sta našla smrt dva oficirja in pet mož posadke, ki so bili v letalih.

Le Bourget, 10. aprila. s. Dve vojaški letali sta v zraku trčili. Od štirih pilotov so trije s padalom skočili iz letal ter pristali popolnoma zdravi. Četrti pilot, neki podčastnik, se je ubil. Letali sta se razbili.

Nenaden povratek princa Nikole v Bukarešto

Bukarešta, 10. aprila. d. Rumunski princ Nikolaj je včeraj ob 4. popoldne prispel iz Pariza z letalom v rumunsko prestolnico. Njegov nenaden prihod je zbudil največjo senzacijo. Za danes je bil sklican kronski svet, ki so se ga udeležili razen članov vlade tudi predsednika senata in poslanske zbornice ter maršal Presan. Kakor se zatrjuje, je povratek princa Nikolaja v zvezi z vprašanjem končne ureditve njegove ženitve. Princ je bil baje pozvan pred petimi dnevi po odposlancu kralja Karola, naj se odloči, ali se pusti ločiti od svoje žene ali pa se odpove vsem pravicam člana kraljevske rodbine. Kralj je določil svojemu bratu za odločitev rok treh dni.

Ureditev dvolastniških posestev ob bolgarski meji

Sofija, 10. aprila. AA. Bolgarska agencija poroča ,da je bolgarska delegacija v glavni mešani komisiji za likvidacijo dvolastniških posestev, ki jo tvorijo polkovnik Bačov, Markov in Manolov, odpotovala davi v Beograd.

Umor kitajskega generala

Pariz, 10. aprila. AA. Agencija Rengo poroča iz Harbina, da so generala Jungčaja, poveljnika čet, ki so neprijateljsko razpoložene nasproti novi mandžurski vladi, ubili njegovi oficirji, ki so mu zamerili, ker je bil nevtralen napram japonski vladi.

Kreugerjeve poneverbe

New-York, 10. aprila. g. Delničar »International Match Corporaation« Benjamin Potoker, ki ima 85% delnic te družbe, je predlagal sodniji, naj se uvede nad družbo nadzor, češ, da je Ivar Kreuger zakrivil v vodstvu podjetja ogromne poneverbe. Potoker zatrjuje, da so »International Match Corporation« in ostale z njo združene družbe izgubile zaradi slabega Kreugerjevega gospodarstva okroglo pol miljarde dolarjev.

Razglas o prijavi mlinov

V smislu določb novega zakona o prometu pšenice se morajo prijaviti vsi mlini razen navadnih kmečkih mlinov

Beograd, 10. aprila. AA. Na podlagi zakona o prometu s pšenico v tuzemstvu z dne 31. marca t. l. in pravilnika ministrstva za trgovino in industrijo št. 664 z dne 5. aprila t. l. morajo vsi avtomatični in drugi mlini s pripravami za čiščenje, sejanje in sortiranje moke predložiti prijavo delegatu ministrstva za trgovino in industrijo pri Privilegirani družbi za izvoz poljskih pridelkov o temle:

a) število mlinskih kamnov in dolžina njihovih premerov, b) število in dolžina valjev in sicer posebej glede dvojnih in posebej o enostavnih, c) število in velikost naprav za sejanje, čiščenje in sortiranje moke, d) pogonska sila, ki ž njo mlini razpolagajo, e) kapaciteta mletve pri polnem pogonu za 24 ur, f) podatki o napravah za čiščenje pšenice, presejanje in sortiranje moke.

Pod kapaciteto je treba razumeti največjo mletvo vseh mlinskih naprav pri polni pogonski sili v 24 urah.

V prijavi je treba točno navesti naslov mlina, ime lastnika (zakupca), pošto in srez. Prijave morajo biti podpisane. Prijavo je treba predložiti tudi v primeru, če je mlin vložil podobno prijavo kakemu drugemu oblastvu. Avtomatični in drugi mlini z napravo za čiščenje pšenice, sejanje in sortiranje moke, ki so predložili svoje prijave delegatu ministrstva za trgovino in industrijo pri Privilegirani družbi za izvoz poljskih pridelkov, ki pa niso v teh prijavah navedli instalacij in strojev teh naprav, morajo predložiti naknadno prijavo, ker jim predložene prijave ne bodo potrjene. Pri predložitvi prijav je treba upoštevati, da na podlagi zakona o prometu s pšenico z mlinskim pavšalom ni obremenjena kapaciteta mletve pšenice, marveč kapaciteta mletve vseh žitaric. Kmečki mlini so mlini brez valjev in brez instalacij za čiščenje pšenice ali za sejanje in sortiranje moke, ne glede na število kamnov, pogonske sile in kapacitete.

Mešani mlini, to je mlini, ki meljejo tipizirano in kmečko moko, ne smejo pri prijavi kapacitete ločiti kapacitete kamna od kapacitete valja in predložiti posebno prijavo za eno ali drugo. Prav tako se ne sme pri teh mlinih ločiti kapacitete mletve drugih žitaric.

Po čl. 10 pravilnika je bil določen mlinski pavšal za mesec april. Ta pavšal morajo mlini plačati brez predhodnega poziva delegata ministrstva za trgovino in industrijo po prijavljeni kapaciteti in tei kapaciteti odgovarjajoči kategoriji na poštno- čekovni račun št. 56026 najdalje do 16. aprila t. l.

Na podlagi čl. 7 pravilnika morajo mlini, ki ne bodo več obratovali, predložiti prijavo o tem ministrstvu za trgovino in industrijo oziroma delegatu ministrstva ali Privilegirani družbi za izvoz poljskih pridelkov najkasneje do 12 aprila t. l., sicer bodo morali plačati mlinski pavšal.

Mlini, ki bodo predložili prijavo o ustavitvi obrata, ne bodo smeli v nobenem primeru obratovati do 30. junija t. l. Mlini, ki so obratovali med uveljavitvijo zakona o prometu s pšenico v tuzemstvu in ki se niso redno prijavili, bodo obtoženi za prekršitev navedenega zakona in bodo morali plačati predpisani pavšal do 30. junija 1932.

Po § 7 zakona o prometu s pšenico bodo lastniki (zakupci) mlinov, ki bodo kršili predpise tega zakona ali ki bodo vložili lažnjive prijave o kapaciteti svojih obratov oziroma, ki bodo trgovali in mleli žitarice brez predhodne prijave, kaznovani z zaplombo vseh zalog in z denarno kaznijo do 100.000 Din, z ustavitvijo obrata in z zaporom od 3 mesecev do enega leta.

Ako lastnik (zakupec) mlina sam ne vodi mlina, bo z zaporom kaznovana oseba, ki je postavljena, da vodi mlin, druge kazni pa bodo zadele lastnika (zakupnika mlina).

Kazni bodo izrekala krajevna pristojna redna sodišča prve stopnje (sreska sodišča, kjer pa teh ni, prvostopna oziroma okrožna sodišča) po kratkem postopku, ki pa ne sme trajati delj kot 14 dni. Sodišča se bodo ravnala po določbah kazenskega sodnega postopka, ki je zanje obvezen. Razsodba drugostopnega sodišča je izvršna. Pristojna občinska in upravna oblastva bodo na zahtevo ministrstva trgovine in industrije zaplenila zaloge pšenice in moke in ustavila obrate dotlej, dokler sodišče ne izreče končnega sklepa o tožbi (ovadbi).

Organizacija JRKD

Beograd, 10. aprila. p. Snoči se je vršila seja glavnega tajništva JRKD, na kateri so razpravljali o organizaciji banovinskih odborov. Danes je imel v Narodni skupščini svojo sejo začasni glavni odbor JRKD. V smislu sklepov z dne 8. t. m. je začasni glavni odbor sklical za ponedeljek ob 11. dopoldne v prostorih Narodne skupščine konferenco vseh senatorjev in narodnih poslancev JRKD. Za sredo popoldne je sklican sestanek narodnih poslancev iz dunavske banovine, ki bodo razpravljali o organizaciji banovinskega odbora JRKD za dunavsko banovino.

Novi zakoni

Beograd, 10. aprila. Jutri dopoldne bo imel sejo skupščinski odbor, ki razpravlja o zakonu glede pobijanja draginje, popoldne pa bo zasedal odbor, ki proučuje zakon o gradnji društvenih domov.

Nadaljnje naraščanje rek

Beograd, 10. aprila. p. Zaradi deževja reke še vedno naraščajo in poplave zavzemajo vse večji obseg Na tisoče in tisoče oralov rodovitnega polja je že poplavljenega, kar bo imelo za posledico ne samo uničenje zimskih posevkov, marveč tudi veliko zakasnitev spomladanskih del, kar bi moglo kvarno vplivali na letošnjo žetev Zdi se, da vode še ne bodo tako kmalu padle. Ne samo velike reke, tudi vse manjše reke so zelo narasle in prestopajo bregove. Največ škode je dosedaj napravila Sava, najmanj pa Drava, ki še ni povzročila večjih poplav. Tudi Dunav stalno narašča in pričakuje se, da se bo v bližnjih dneh izlil v tako zvani pančevski rit ter v okolici Beograda

Poletni semester na zagrebški univerzi

Zagreb, 10. aprila. n. Vpisovanje na univerzo je sicer zaključeno, le izredno se bo nadaljevalo do 29. t. m. Dotlej se bo brzkone vpisalo na univerzo še 9 do 20 slušateljev. Na zagrebški univerzi je po podatkih, ki so zbrani te dni, vpisanih 4.466 slušateljev.

Stavka na veterinarski fakulteti v Sofiji

Sofija, 10. aprila. AA. Dijaki sofijske veterinarske fakultete so stopili v stavko, ki jo utemeljujejo s tem, da univerzitetske oblasti niso sprejele njihovih zahtev glede izpitov.

Spremembe v bolgarski diplomatski službi

Sofija, 10. aprila. AA Prvotno se je mislilo, da bodo še v teku tega meseca imenovani novi bolgarski pooblaščeni ministri v Beogradu, Bernu, Pragi in Washingtonu, sedaj pa trdijo poučeni krogi, da bodo ta mesta zasedena šele prihodnji mesec, torej bržkone šele po uveljavljenju novega proračuna. Po poročilih listov bo sedanji bolgarski poslanik v Washingtonu, znani zgodovinar Simeon Radev, premeščen v Švico kot bolgarski stalni delegat pri Društvu narodov.

Vohunski proces v Varšavi

Varšava, 10. aprila AA. Na varšavskem okrožnem sodišču se je vršila razprava proti Antonu Staniszewskemu in Grotu, ki sta obtožena, da sta vohunila za Rusijo. Razprava je bila tajna. Anton Staniszewski je bil obsojen na 10, Grot pa na tri leta zapora. Staniszewski, ki se je izdajal za inženjerja, je bil v zvezi z namestnikom sovjetskega vojnega atašeja v Varšavi, polkovnikom Bogovojem, ki je bil zapleten v vohunsko afero poljskega majorja Demkowskega in je zato moral zapustiti Varšavo.

Neuspela angleško-ruska pogajanja

London, 10. aprila d. V spodnji zbornici je v pdn. izjavil državni podtajnik v zunanjem ministrstvu, da so se pogajanja z rusko vlado o ureditvi predvojnih dolgov ponesrečila in da ne vidi vlada nobene možnosti za plačilo dolgov.

Važna konferenca mednarodnega urada dela

Beograd, 10. aprila. r. V torek, dne 12. aprila, se sestane v Ženevi 16. mednarodna konferenca dela. Na dnevnem redu so važna vprašanja socialne zaščite. Med drugim bo konferenca razpravljala o ukinitvi zasebnih posredovalnic služb, o zavarovanju delavstva za primer onemoglosti, starosti in smrti, o določitvi starosti mladoletnih, zaposlenih pri neindustrijskih delih ter o zaščiti delavcev, zaposlenih pri natovarjanju in raztovarjanju parnikov.

Poleg tega se bo konferenca bavila z vprašanjem brezposelnosti v zvezi z gospodarsko krizo in s splošnimi mednarodnimi problemi socialne zaščite. Jugoslavijo bodo na konferenci zastopali: načelnik ministrstva socialne politike Dušan Jeremić, ravnatelj Osrednjega urada za zavarovanje delavcev Radovan Matjašić, za delodajalce generalni tajnik Centrale industrijskih korporacij gospod Djordje Ćurčin, za delavce generalni tajnik Saveza uedinjenih delavskih sindikatov Jugoslavije Bogdan Krekić in kot ekspert generalni tajnik Centrale delavskih zbornic dr. Živko Topalović.

Konferenca mednarodne trgovske zbornice

Dunaj, 10. aprila. AA. Na konferenci mednarodne trgovske zbornice, ki bo med 16. in 24. aprilom v Innsbrucku, bodo zlasti razpravljali o gospodarskem položaju držav Srednje Evrope in skušali določiti metode, po katerih naj bi se doseglo gospodarsko zbližanje med evropskimi državami.

Na konferenci bodo zastopane Nemčija, Anglija, Avstrija, Bolgarija, Francija, Madžarska, Italija, Poljska, Rumunija, Češkoslovaška in Jugoslavija.

Glede na velik ugled, ki ga uživa v vseh evropskih gospodarskih krogih mednarodna trgovska zbornica, se rezultat zasedanja innsbruške konference pričakuje z največjim zanimanjem v vseh gospodarskih in političnih krogih.

Aretacija Starhembergovega odvetnika

Dunaj, 10. aprila. AA. V Linzu so aretirali odvetnika dr. Ludvika Reisebauerja zaradi poneverbe 300.000 šilingov, ki so mu jih zaupali njegovi klijenti. Med klijenti je tudi knez Starhemberg, ki ga je dr. Reisebauer branil v vseh njegovih procesih. Dr. Reisebauer je potvoril menice kneza Starhemberga v znesku 250.000. Dr. Reisebauer je bil odvetnik stare aristokracije skoro vse Zg. Avstrije. Živel je zelo potratno.

Smrtna obsodba dveh madžarskih vojakov

Budimpešta, 10. aprila. Vrhovno vojno sodišče je opoldne potrdilo smrtno obsodbo vojakov Josipa Stanislavskega in Gustava Kare, ki sta sredi januarja z ročno granato ubila gostilničarja Adalberta Sukacsa in oplenila njegovo gostilno. Če guverner obeh na smrt obsojenih vojakov ne bo pomilostil, bosta oba obešena, čim bo imenovan novi krvnik.

Proces proti atentatorju Matuški

Dunaj, 10. aprila. AA. Po poročilu dunajskih listov pride atentator Matušek ob koncu aprila ali prve dni maja pred dunajsko poroto, kjer se bo moral zagovarjati zaradi poskušenega atentata pri Ansbachu. Za atentate pri Jüterbogu in Biatorbagyju se ne bo zagovarjal pred dunajskim sodiščem.

Dunping

Ruski Eau de Cologne liter po Din 30.— toči odprto **Parfumerija URAN,** Mestni trg št. 11. — Prazno steklenico prinesite seboj! 4645

Pri slabi prebavi, slabokrvnosti, skujšanju, bledici ,obolelosti žlez ,izpuščajih na koži, tvorih uravnava **»Franz Josefova«** voda izborno toli važno delovanje črevesa. Odlični možje zdravilstva so se prepričali, da celo najnežnejši otroci dobro preneso **»Franz Josefovo« grenčico. »Franz Josefova« voda** se dobi **v vseh lekarnah, drogerijah in specerijskih trgovinah.**

Goethe in priroda

Zanimivo predavanje dr. Oblaka v društvu „Soči“

Ljubljana, 10. aprila.

Sinoči se je vršilo v salonu pri »Levu« redno predavanje društva »Soča«. Predaval je g. **dr. Oblak o Goetheju in njegovem odnosu do prirode in o njegovi pokrajini.**

G. predavatelj je po kratkem uvodu, v katerem je poudaril veliki pomen spoznavanja prirode, podal geografično podobo Nemčije, lepoto njenih pokrajin in mest in se tako vse bolj bližal rojstnemu kraju enega največjih svetovnih genijev, Erfurtu, kjer se je rodil Goethe. V globokem in pesniško zasnovanem govoru je g. predavatelj prikazal vso lepoto türinške pokrajine, ki je dala iz sebe ne le samo Nemcem, ampak vsemu svetu velikega poeta. Zlasti lepo pa je naslikal Weimar, mesto, v katerem je Goethe delal in umrl, in ki je po svoji zunanjosti, preprostosti in romantičnosti kljub svojim 40.000 prebivalcem v nekakem sorodstvu z našo Vrhniko, kakor je Jena druga Ljubljana. Prav to je g. predavatelju nujno moralo izzvati spomin na Cankarja, ob katerem je sprožil celo vrsto misli o umetnikovem odnosu do pokrajine in o odvisnosti od nje. Tako je vsako mesto, vsak kraj, vsak še tako majhen koščck prirode osebnost zase. In prav ta osebnost kraja je tisti čar, ki daje umetnikovemu delu svoj neizbrisen pečat.

V svojem nadaljnjem predavanju se je g. dr. Oblak dotaknil nemških kulturnih razmer, zlasti je poudaril veliko spoštovanje nemškega naroda do njegovih velmož in povedal ob tej priliki marsikako grenko na račun naše malomarnosti proti slovenskemu geniju. Nemcu je vsak košček, ki ga zapusti ta ali oni veliki pokojnik, svet, ga spravi na varno in izpreminja njegovo rojstno hišo ali hišo, v kateri je umrl, v muzej — pri nas pa Prešernova rojstna hiša propada, dasi bi se z majhnimi stroški dala izpremeniti v svetinjo vsega naroda. Po naši lastni krivdi mora zato marsikak dragocen spomin izginiti. In morda je g. predavatelj prav zaradi te misli o izgubi omenil Goethejeva pisma, v katerih je bore malo zapisano o Napoleonu, ki ga je Goethe častil vse življenje kot enega največjih genijev, dasi je bil njegov sodobnik. G. dr. Oblaku se vidi povsem neverjetno, da ne bi bil veliki nemški mislec kaj več zapisal o silnem Korzičanu, in pravi, da je v tem slavil spet zmago nemški šovinizem...

Nato šele je gosp. predavatelj prikazal Goetheja kot velikega prijatelja narave, prirodoslovca-pesnika, ki se je z vso svojo veliko pesniško dušo poglobil v skrivnost življenja in bil kot poet eden največjih njenih raziskovalcev, ki je svoje življenje posvetil neprestanemu iskanju, da bi dognal absolutno resnico — ki je in ki ni. Tako mu ni bilo nobeno področje na polju prirodoslovne znanosti tuje. Pečal se je z botaniko, mehniko, meterologijo in je danes proglašen v vsem znanstvenem svetu kot oče primerjalne anatomije, ki je spoznal, da med rastlinskim in živalskim svetom ni nobenega pravega prehoda in da je vsepovsod opaziti enoten zakon razvoja. Tako je bil ta veliki poet, mislec in globoki znanstvenik predhodnik Darwinove teorije. In dasi je prejel od svojih sodobnikov, zlasti od znanstvenikov prirodoslovcev, marsikako pikro, je bil tako samonikel duh, da je vztrajal do konca kljub vsem napadom. Pa tudi kot planinec je znan. Saj njegova zbirka mineralij je znana med vsem znanstvenim svetom. Ta univerzalni duh se je pečal z geologijo prav tako kakor z verzi. In blesteča oblika njegovega izraza je bila njegovim znanstvenim spisom le v prid, nikakor pa ne v izgubo, kakor so si in si nemara še domišljajo kaki moderni, a mrtvi znanstveniki, ki prodajajo za bisere svojo možgansko navlako. Goethe, ki je bil kot pesnik in mislec človek nenavadno visoke srčne kulture, je to dobro vedel, in dal prav s tem neizpodbiten dokaz za svoj absolutno samostojen duh. Njegovi aforizmi o prirodi so večni. In kakor so vse velike reči preproste, je tudi Goethe v prav teh mislih o kosmosu pokazal človeka v prirodi tako preprosto in umljivo, s tolikšno toplino do vsega življenja, da ostanejo človeku nepozabno v spominu. In kako je on potoval! Schillerju piše v nekem pismu, da mu je potovanje igra, v kateri more izgubiti in dobiti, ali dobiček je zmerom večji od izgube. Po vsem tem je bil kakor naš Cankar, Kosovel in drugi večni tujec, neprestano razglabljajoč o skrivnosti vsega sveta in neprestano iščoč večne, absolutne resnice. On ni nikoli občutil v prirodi disharmonije, ki jo je **iznašel** moderni človek. Goethe je čutil povsod v prirodi neskončno lepo, tiho ubranost. Le iz te ubranosti je mogel opisati tako čudovito sproščeno svoje »potovanje v Italijo«. V tem načinu Goethejevega potovanja, v tej njegovi igri s prirodo, pa je dan dokaz, da mora človek le na en način živeti s prirodo in jo uživati: po korakih. Zakaj za časa Goethejevega življenja ni bilo ne železnice ne aeroplanov, vendar so dela iz tega časa, zlasti Goethejeva, polna duha večnosti.

Goethejeva osebnost je našla prav v prirodi svojo globino.

*

G. predavatelj je žel od maloštevilne publike navdušeno pohvalo. Za njegova tehtna izvajanja se mu je v imenu društva »Soče« zahvalil načelnik predavateljskega odseka g. dr. **Ražem.**

Čudno pa je res, da je bilo to predavanje tako slabo obiskano, saj je bilo edino slovensko javno predavanje o velikem nemškem pesniku in mislecu!

Zbor državnih upokojencev in upokojenk iz dravske banovine

Ljubljana, 10. aprila.

Danes dopoldne se je vršil v Delavski zbornici občni zbor Društva državnih upokojencev in upokojenk za dravsko banovino, ki je bil razmerno povoljno obiskan. Zbor je otvoril in vodil že dolgoletni predsednik, za uradniške težnje se boreči in v tem delu osiveli višji davčni upravitelj v pokoju g. Maks Lilleg.

V uvodu svojega otvoritvenega govora se je g. predsednik spominjal s toplimi besedami največjega zaščitnika uradništva kakor tudi upokojencev Nj. Vel. kralja, kateremu se je po soglasnem pritrjevanju poslela udanostna izjava, nakar je podal kratek pregled društvenega dela v preteklem letu.

Izčrpno poročilo o delovanju odbora in njega prizadevanju za izboljšanje hudega gmotnega položaja upokojencev, posebno še starih upokojencev, je podal društveni tajnik g. Anton Spende s poudarkom, da se žal ni dalo doseči vidnih uspehov pri sedanjih hudih gospodarskih in finančnih razmerah, ki tlačijo ves svet in tudi našo državo. Svoje poročilo je sklenil z apelom na članstvo, da vztraja pri društvu in izkuša pridobiti za društvo kot člane še one, ki stoje izven njega, ker le močna organizacija lahko računa na uspehe.

K tajniškemu poročilu se je oglasil prosvetni inspektor v pokoju g. Josip Wester, ki je priznal odboru, da se je trudil in izpolnil v polni meri svojo dolžnost, a niso izpolnili obljub oni gospodje, ki so jih dajali ob gotovih prilikah.

Za g. Westrom se je oglasil k besedi ravnatelj v pokoju dr. Lovro Požar. Tudi on je poudaril težave, ki tlačijo upokojence, posebno stare upokojence, in navaja nekdanji rimski pakt, po katerem bi morala biti urejena pokojnina po valorizaciji predvojne valute in kar se je v drugih državah tudi zgodilo.

G. Lilleg je podal na ta izvajanja jasno pojasnilo glede rimskega pakta ter je z vso odločnostjo zavrnil neke predgovornikove neupravičene očitke odboru.

Blagajniško poročilo je podal društveni blagajnik davčni nadupravitelj v pokoju g. Rihard Debelak, nakar se je na predlog računskih pregledovalcev soglasno podal blagajniku in odboru absolutorij.

Za prihodnjo funkcijsko dobo je soglasno z vzklikom izvoljen naslednji odbor: predsednik višji davčni upravitelj v pokoju Makso Lilleg, prvi podpredsednik dvorni svetnik v pokoju Vedrnjal, drugi podpredsednik višji poštni upravitelj v pokoju Ivan Vidmar, odborniki: prosvetni inšpektor v pokoju Wester Josip, šolski upravitelj v pokoju Stritar Josip, davčni nadupravitelj v pokoju Debelak Rihard, vdova po sodnem oficijalu Janežičeva Alojzija, inspektor finančne kontrole v pokoju Arko Franjo, ravnatelj zemljiške knjige v pokoju Spende Anton, sodni oficial v pokoju Stegnar Viktorin, orožniški gažist v pokoju Kmet Fran in okolški nadzornik varnostne straže v pokoju Minkuž Anton. K tem še pridejo šest namestnikov in trije pregledovalci računov.

Kupujte kolke protituberkulozne lige!

Ljubljanski nedeljski dogodki

Ljubljana, 10. aprila.

Po deževnih in sneženih dnevih smo imeli danes

prijazno nedeljo.

Ljubljančani so jo zato že zgodaj zjutraj v trumah mahnili v prirodo. Šmarna gora in Katarina sta imeli skoro rekorden poset. Tudi ulice v mestu so bile ves dan živahne.

Na policiji so imeli v noči na danes precej posla

z neizogibnimi pijanci,

ki so jih spravili stražniki na policijsko upravo in na stražnice peš, nekaj pa so jih morali, ker so bili že preslabi v nogah, prepeljati tjakaj tudi s policijskim avtomobilom. Na deskah v zaporu je bilo tako v teku dopoldneva prav živahno. Pijanske zgodbice so imele svoj konec pred dežurnim uradnikom, ki je določal nepreskromne globe.

Aretiran je bil

neki 33-letni Rudolf V., doma iz Primorja, ki je bil zaradi svojih grehov že pred leti izgnan iz Ljubljane. Topot se mu je posrečilo dalje časa skrivati se v mestu, kjer se je včeraj zatekel k zasebnici Mariji K. na Mirju in ji izkušal pod raznimi pretvezami izvabiti večji znesek denarja. Marija K. ga je pa kmalu prepoznala in ga na ulici izročila stražniku.

V splošno bolnico so prepeljali popoldne 3-letnega delavčevega sinčka Martina Martinška z Verda. Nesrečni otrok je zlil nase

poln lonec vrele juhe

in se strahovito oparil. Opekline so tako hude, da bo nesrečno dete poškodbam skoro gotovo podleglo.

Nenadna smrt iz Amerike vrnivšega se izseljenca

Maribor, 10. aprila.

Iz Amerike je dopotoval davi preko Špilja v Maribor 43letni brivec Fran Tiesenbach, ki je bil na povratku v svoj rojstni kraj Vukovar. Ko je bil pri carinskem pregledu svoje prtljage, mu je naenkrat postalo slabo, da se je zgrudil in obležal nezavesten.

Poklicali so naglo železniškega zdravnika dr. Zakrajška, ki pa je mogel ugotoviti samo smrt. Nesrečnega moža je zadela srčna kap. Truplo so prepeljali v mrtvašnico na pobreškem pokopališču

Policijsko oblastvo je telefonično obvestilo o tragičnem dogodku njegove svojce in sta že popoldne prispeli v Maribor pokojnikova žena in mati, ki sta odredili, da bodo prepeljali truplo v Vukovar.

Raziskovanje podzemnih jam pri Mokronogu

Telče pri Mokronogu, 10. aprila.

Nedavno sta g. Kovač France in šolski upravitelj g. Perko Ivan pregledala podzemsko jamo, ki se nahaja na Telčah. Raziskovalca sta se po vrvi spustila v 10 metrov globoko jamo, ki ima precej ozek vhod. Navzdol je šlo gladko, povratek pa je bil težavnejši, ker ju je ovirala obleka spričo ozkega vhoda. Dno jame je precej obsežno in znaša približno 12 kv. m. S stropa vise prav lepi kapniki v obliki svečin zaves. Raziskovalca sta vzela s seboj nekaj kapnikov, ki si jih lahko vsakdo ogleda pri njih. Iskala sta tudi stranske rove, vendar nista mogla zaradi smradu v jami — ljudstvo namreč meče v jamo mrhovino — natančno preiskati vsega prostora. Preiskavo jame nameravata oba gospoda ob priliki ponoviti.

Nadalje bosta oba gospoda preiskala drugo podzemsko jamo na Druščah, o kateri trdi ljudstvo, da sta nekoč padla v njo vola z jarmom vred. Vola sta izginila, a jarem je voda prinesla na dan nekje za Mirno.

Hud zločin muslimanske kmetice

Prijepolje, 10. aprila.

V vasi Sočicah v prijepoljskem okrožju se je Šaban Erić pred tremi leti poročil z lepo Žumro. Ta zakon pa že takoj od vsega začetka ni bil srečen, ker je Žumra le pod pritiskom svojih domačih vzela Šabana, dočim je svoje srce že zdavnaj darovala drugemu, Ramizu, s katerim se je želela poročiti. Ker se je tudi po poroki še sestajala z njim, ji je seveda Šaban strogo prepovedal tako ravnanje in je obenem sporočil svoji materi, naj pazi na Žumro, kadar njega ne bo doma. Vkljub tej prepovedi in strogemu taščinemu nadzorstvu pa je Žumra vendarle znala najti priliko, da se je zopet in zopet sešla z Ramizom. Ker pa tašča le ni popustila in je še poostrila nadzorstvo, da ji je skoro čisto onemogočila te sestanke, se je Žumra dogovorila z Ramizom, da ubijeta taščo.

Kot najboljšo priliko za izvršitev tega naklepa sta si izbrala odsotnost Šabana, ki je pred dnevi gnal svojo živino v drugo vas in se zadržal tamkaj tri dni. Ponoči sta s sekirama umorila taščo, njeno truplo pa zakopala v gnoj.

Ko se je Šaban vrnil domov, mu je Žumra rekla, da je tašča odšla v vas. Reč se mu je videla sumljiva, pa je odšel takoj v vas, kjer pa seveda ni našel matere. Naznanil je zadevo orožnikom. Ko se je vrnil domov, je opazil tu in tam krvave sledove, in ko je razkopal gnoj, do koder so sledovi vodili, je našel v njem razmesarjeno truplo svoje matere. Žumre pa ni bilo nikjer, toda orožniki so jo kmalu izsledili. Pri zaslišavanju je izpovedala, da je umorila taščo, da bi se mogla sestajati z Ramizom. Vzela je vso krivdo nase, češ, da je ona sama izvršila zločin. Pozneje pa je vendarle priznala, da sta oba skupaj umorila taščo. Seveda so oblastva takoj prijela sokrivca.

Bližnjemu na pomoč!

Včeraj je podala Ljubljanska gasilska župa letno bilanco o svojem neumornem delu za bližnjega

Ljubljana, 10 aprila.

V prostorih Mestnega doma se je vršil danes dopoldne redni občni zbor Ljubljanske gasilske župe ob prav lepi udeležbi delegatov društev iz vse okolice. Zbor je otvoril župni načelnik g. Zupan Franjo iz Most, ki je pozdravil vse delegate in izrazil zadovoljstvo nad lepo udeležbo s pozivom, da vsi delajo v pravcu, kakor so si ga društva začrtala: Bližnjemu na pomoč!

Župni tajnik g. Roš Boris je podal izčrpno tajniško poročilo, iz katerega je razvidno, da vsa društva, včlanjena v župi, prav lepo napredujejo in se zlasti izpopolnjujejo v tehniškem pogledu. Župa je imela v teku leta 9 odborovih sej, na katerih se je razpravljalo o raznih podrobnostih in pa o prireditvah. Izredno je uspela župna vaja na poslopje tovarne »Saturnus« v Mostah, kje, je sodelovalo 11 motork in 4 ročne brizgalne. Dalje sta prav lepo potekla župna vaja na Barju in gasilski alarm na Brezovici. Župa je izvršila revizijo 19 gasilnih društev ter so ta dobila pohvalo. Za bodoče poslovno leto so določene naslednje prireditve: 3. julija 35-letnica gasilnega društva v Mostah, istega dne 25-letnica društva v Stožcah, 10. julija zvezna skupščina v Lubljani, istega dne 60-letnica in blagoslovitev gasilnega doma na Viču, in 17. julija zvezni zlet v Kamniku.

Iz blagajniškega poročila g. Mikuža Zdravka je razvidno, da ima župa 1350 Din prebitka. Računski preglednik gosp. Lotrič Anton je zatem predlagal odboru razrešnico, ki je bila soglasno sprejeta.

Pri raznoterostih se je razpravljalo o enotnem poslovanju v društvih. Sprejet je bil predlog g. Presetnika Franca iz Šmartna, da se stavi Jugoslovenski gasilski zvezi predlog o ustanovitvi gasilske zavarovalnice.

Kot delegati za skupščina JGZ so bili določeni: Presetnik Franc, Mehle Ivan in Roš Boris.

Nevaren požar pri Ptuju

V Spodnji Hajdini je zgorelo dvema posestnikoma osem objektov — Ostalo vas je rešil dež — Ogenj je najbrž zanetila hudobna roka

Ptuj, 10. aprila.

Ni se še poleglo razburjenje na Dravskem polju zaradi številnih požarov v zadnjem času, že je zanetila zlobna roka požar na Ptujskem polju. V petek zvečer okoli pol 20. ure se je obupno razlegal klic na pomoč po vasi Spodnji Hajdini. Ogenj je nastal najprej pri vdovi posestnici Nadelsbergerjevi Mariji, pri kateri stanuje tudi njena sestra Marija Pulkova s štirimi nedoraslimi otroki. Goreti je začelo baš v času, ko so se nahajali pri večerji in odmolili večerno molitev. Ker je bilo vse leseno, le stanovanjsko poslopje je bilo deloma zidano, a krito s slamo, je bila na mah vsa domačija v plamenih.

Ogenj je pa objel tudi sosedna poslopja, last posestnika Zupančiča Mihe. Tudi Zupančičeva domačija je pogorela do tal.

Skupno je zgorelo osem objektov. Ostalo je le golo zidovje, kolikor ga je bilo, in pa železje gospodarskega orodja. Premičnine so delno rešili; prav tako živino. Zgorelo pa je mnogo perutnine.

Prvi so prihiteli na pomoč domači gasilci, nato pa še gasilci iz Ptuja s svojo motorno brizgalko in reševalnim avtom, ki pa ni stopil v akcijo, ker ni bilo nikake nezgode. Na pomoč so prihiteli tudi gasilci od Sv. Janža na Dravskem polju. Vodo so črpali iz domačih studencev in iz bližnje mlake. Tudi tu se je zopet pokazalo, kako nujno bi bilo potrebno, zgraditi na deželi vodne cisterne. Sreča v nesreči je bila, da je usodnega dne deževalo in so bile streho bližnjih hiš, ki so bile vse s slamo krite, mokre, zaradi česar se požar ni dalje razširil. Obstajala je velika nevarnost, da bi zgorela polovica vasi. Škoda je le delno krita z zavarovalnino.

Sumi se, da je ogenj podtaknila zlobna roka, ker imata oba posestnika več sovražnikov. Sumljivo je zlasti dejstvo, da je ogenj nastal v času, ko so se nahajali vsi domači doma pri večerji. Pri požaru so se pa našli tudi brezvestneži, ki so izrabili ugodno priliko in kradli kakor srake razno obleko, katero pogrešajo pogorelci. Orožniki pridno raziskujejo vzrok požara in iščejo tatove oblek.

Zbor mariborske Narodne odbrane

Maribor, 10. aprila.

V mali dvorani Narodnega doma je bil danes dopoldne letni občni zbor Narodne odbrane. Dvorano so člani NO in zastopniki raznih organizacij napolnili do zadnjega kotička. Zborovanje je otvoril predsednik g. **profesor Kenda,** ki je pozdravil zborovalce, zlasti pa bivšega ministra g. dr. Kukovca. Po objasnitvi postanka Narodne odbrane je predsednik obširno obrazložil njen zgodovinski razvoj. Obenem je očrtal narodnokulturni program NO, ki sta ji edini vrednoti edinstvo in morala naroda.

Podrobno in zelo zanimivo je bilo poročilo tajnika NO g. **Perića.** Obsegalo je delovanje Narodne odbrane v preteklih dveh letih, vrste in funkcije narodnih organizacij, nacionalnih prireditev, raznih izletov, skratka vse, kar se je vršilo za obrambo in povzdigo narodnega življa na naši severni meji.

Po tajniškem poročilu, ki je bilo sprejeto z odobravanjem, se je razvila živahna debata, pri kateri so se oglasili k besedi gg. Mohorko, dr. Müller, bivši minister dr. Kukovec, profesor Baš, dr. Rapotec, Brandtner, Vahtar, Tumpej in drugi. Poslanico generala Maistra, v kateri je ta odboru NO izrekel priznanje za vztrajno in uspešno delo in pozdrave zboru, so zborovalci sprejeli z dolgotrajnim odobravanjem.

Sledili so razni predlogi in nasveti, nakar je predsednik zaključil lepo uspeli občni zbor s pozivom, naj vsi navzoči ostanejo zvesti sodelavci in graditelji boljše bodočnosti naroda in domovine.

Novi grobovi

Včeraj popoldne je preminila v Ljubljani ga. Viktorija **Sedejeva,** upokojena delavka tobačne tovarne in žena črkostavca Narodne tiskarne g. Jožeta Sedeja. Pogreb blage pokojnice se bo vršil v torek ob 16. iz hiše žalosti v Krakovski ulici 19.

V Št. Jerneju je po dolgi bolezni v visoki starosti 81 let umrla ga. Frančiška **Reitzova.** Blago pokojnico, ki je bila velika dobrotnica siromakov, so pokopali včeraj na domačem pokopališču.

V soboto je preminila ga. Ana **Šetinova,** gostilničarka na Šmarni gori. Blago pokojnico bodo pokopali v torek ob 9 uri dopoldne na šmarnogorskem pokopališču

Pokojnikom blag spomin, žalujočim naše sožalje!

Objava

Na splošno željo publike film »Pesmi je konec« še danes ob ¼ 3. popoldne. Willy Forst je ljubljenec naše kinematograf. publike, to je pokazala sedaj njegova pravkar od ZKD prevajana opereta **»Pesmi je konec«.** Vse dni predvajanja je publika kar vrela v kino in z največjim zadovoljstvom gledala svojega oboževanca, se zabavala in se naslajala ob lepih šlagerjih. Da se ugodi vsem tistim mnogoštevilnim, ki so bili doslej ovirani, ogledati si lepo opereto, bo ZKD ponovila film »Pesmi je konec« še danes, in to nepreklicno zadnjikrat ob ¼ 3. popoldne v Elitnem kinu Matici. Vsi, ki se hočejo dobro zabavati, naj tega sporeda ne zamude!

Zabavni večer priredi v torek ob 21. v restavraciji »Zvezdi« zakonski par g. Žotović in njegova soproga. Na sporedu bodo šaljivi govori in kupleti. Vstop svoboden.

Zagatenje. Zdravniške strokovne veličine izpričujejo, da učinkuje naravna **»Franz Josefova« grenčica** tudi pri zelo dražljivem črevesu brez bolečin.

S. M.:

Moj učitelj Rožica

»Ocvirek, uprite svoja lepa očesca v tablo!«

»Dovolite mi, da z vami zasanjam, Stržen. Naj skupaj sanjava!«

»Sedite, idijot! Nezadostno«

Tak ni bil moj učitelj Rožica.

Ko je prvič stopil v razred, smo mislili, da je novi šolski sluga. Tako neznaten je bil videti. Nosil je visoko zapeto črno suknjo, ki se je vse pretesno oklepala njegovih ozkih ramen in njeni rokavi niso segali prav do tankih členkov. Kakor od življenja pozabljen ostarel birmanec je bil Rožica v tej suknji. Njegove nedoločno sive harmonikaste hlače so, povejmo takoj, cvetele in zmeraj je nosil čevlje z izhojenimi petami. Lasje? Sivkast čop je štrlel kakor čopič nad njegovim visokim izbočenim čelom. Vse na Rožici je bilo posebno. Njegovi udje, vrat, roke, ustnice, ušesa, obrvi, vse je bilo ali prekratko ali predolgo, premajhno ali preveliko. Tudi njegove oči. Dolga leta so že odtlej pretekla in videl sem dosti človeških oči. Toda nikdar niso bile oči Rožice. Kajti v njegovih očeh je bila dobrota, ki ni od tega sveta. Toda takrat o tem nismo nič vedeli. Videli smo le škrice njegove suknje, ki so vneto priletel v razred in to, da bi bil skoraj padel, kakor je bil dolg in širok, ko je plezal na oder. Potem je stopil za kateder in se oglato priklonil nalik možicu.

»Dragi moji prijatelji...« Ali smo prav čuli? Česa takega nismo bili vajeni in tudi razumevanja za take besede nismo imeli. Dečki so jeli drug drugega suvati s komolci, začulo se je pridušeno hehetanje, ki je naraslo v bučno roganje. Rožica je stal nemo za katedrom. S svojimi kratkovidnimi očmi je sanjavo gledal v smeh in potrpežljivo čakal konca tega sprejema.

»Prevzel sem poučevanje zgodovine,« je rekel nato. »Skupaj bomo delali, nočem biti vaš učitelj, ampak prijatelj.« Govoril je še nekaj časa, kako si pouk zamišlja. Kar nam je pripovedoval, nam je bilo tako novo, toda zapomnili smo si le to, kar nam je bilo všeč. Nič več učenja na pamet, predavanja namestu lekcij, svobodno izmenjavanje misli in tako naprej. Sedeli smo nalik vrečam moke in strmeli v Rožico kakor v neko tujo žival. Proti koncu ure je streljal Koren v Rožico z jabolčnimi peškami, toda novi učitelj se za ta napad ni zmenil. Pustil je Korena pri miru.

Dosti ur je imel Rožica tisto leto, ki ga je med nami preživel, toda naučili se nismo prav ničesar. To je bilo razumljivo, kajti njegov način učenja je zahteval svobodnih ljudi. Postal je tarča našega zasmehovanja. Imel je službo pomožnega učitelja in drugi profesorji so ga gledali zviška z nekim prezirom. Rožica je bil z vsakomur vljuden in dostikrat se je zgodilo, da je nas, mlade paglavce, na cesti prvi pozdravil. Potem smo se seveda namenoma delali, kakor ga ne bi videli. Nikdar pa se ni zgodilo, da bi nam bil rekel Rožica žal besedo.

Lica Rožice so tisto leto upadla in čeljustne kosti so mu stopile ostro naprej. Rdeče lise so zacvetele na njegovi žolti koži in čedalje pogosteje je kašljal v svoj veliki, višnjevo kockasti robec. Pri njegovih urah smo govorili na glas o vremenu, o svojih igrah, dajali gnila jabolka v škatljo za kredo, mazali Rožičin stol s češpljevo mezgo in nekoč, ko je Rožica urno kakor vselej stopil v razred, je gorela vrsta pisanih svečnih končkov na katedru...

V mestu je zbujal Rožica precej pozornosti. Pripovedovali so, da je ušel iz semenišča in bil župnik, da pa se je čisto zapisal znanosti in bil slab božji služabnik.

Starši učencev so se iz njega norčevali, ko so ga srečavali na cesti.

»Dobro jutro, gospod Rožica. Včeraj ste pa morali piti kavo,« in kazali na zavihe njegovega suknjiča, ki so bili seveda zmeraj polni sledov minilih kosil. Toda Rožica se je zmeraj samo raztreseno smehljal predse in šel hitro dalje.

Rožica je stanoval pri neki vdovi v barvarski četrti. Precej siromašna je bila izbica v pritličju, ki jo je gospa Neža Smoletova prepustila pomožnemu učitelju. Nekega večera smo se splazili k Rožičnemu oknu, kjer je gorela luč. Tam je sedel Rožica za mizo, ki je bila na debelo pokrita s knjigami in pisanji, pri slabotni luči in globoko sklanjal glavo. Pero mu je naglo plesalo po papirju in med tem ko smo brez diha opazovali skozi okno, je v nekaj minutah popisal dve veliki poli. Zamijavkali smo in urno zbežali. Tak je bil Rožica. Vse noči je presedel za zaprašenimi knjigami in papirji.

Nekoč smo položili pred uro šop poljskih cvetic na Rožičevo mizo. Ocvirek je bil doma v vodnjaku vjel debelo krastačo in to krastačo smo skrili med cvetje. Rožica je stopil v razred. Zagledal je cvetje in se nasmehnil. Prvič, kar smo ga poznali, se je nasmehnil. Potem je dvignil oči in nas gledal.

Takrat pa je skočila krastača z glasnim pljuskom na mizo. Smehljaj je postal za senco bledejši na Rožičinem obrazu, toda dejal je:

»Vzlic temu sem cvetja vesel,« — in začel je predavati.

V mestecu so vedeli bore malo o Rožičinem življenju. Nikoli ni dobival pošte, nikogar ni obiskoval in nihče ni prihajal k njemu. Nekoč, ko so me hoteli poslati v tuje mesto med tuje ljudi v šolo, sem rekel materi:

»Ne bi bil rad tako sam kakor Rožica.«

Čez leto dni, ko je bila ravno zgodovinska ura pri kraju, je Rožica nalahno omahnil, ko je vstajal s stola. Gledal nas je z motnimi očmi malo delj kakor kdaj poprej. Prihajal in odhajal je že sključeno tisti čas in ozka suknja se ni več tako tesno prijemala njegovih ramen. In ko je neko noč stotine otrok spalo za novo življenje, je Rožičino čelo trdo padlo naprej čez mizo. Črnilo je curljalo v tankem pramenu na najslabšo preprogo gospe Neže Smoletove.

Rožica, učitelj moj, počivaj sladko!

DOGODKI PO ŠIRNEM SVETU

K včerajšnjim volitvam v Nemčiji

Adolf Hitler (v treh govorniških pozah), ki je moral prepustiti mesto državnega predsednika Hindenburgu. (Glej poročilo na prvi strani)

Milijonarji kopne

Neka angleška statistika dokazuje, da šteje danes Anglija približno 100 milijonarjev manj kakor pred tremi leti.

Število teh Krezov se je v sedanji gospodarski krizi po uradnih podatkih skrčilo na 385. Neki imovit Anglež, ki so ga cenili pred nekaj leti na 40 milijonov funtov, je sedaj izkazal »samo« še deset milijonov funtov premoženja. Neki drugi bogatin, lastnik ladjedelnic pa je zabeležil svoje premoženje, ki je znašalo še pred nekaj leti 30 milijonov funtov, s 5 milijoni funtov.

Gledališki podjetnik Solly Joel, ki so ga cenili pred par leti na 12 milijonov funtov, je pred letom dni umrl in je zapustil samo milijon funtov. Lord Melchett, ki je svoje čase veljal za Kreza in se je pisal prvotno sir Mond, je svoje čase zabeležil 5 milijonov funtov. Ob svoji smrti v decembru 1930 je imel samo še 193.000 funtov. Delnice tobačnega mogotca Bernharda Barona so padle nekaj mesecev po njegovi smrti za dober milijon funtov. V letih 1928 in 1929 je umrlo 29 angleških milijonarjev, zadnje dve leti pa nadaljnjih 25.

Še močnejše pa se odraža sedanja gospodarska kriza pri drugih, ki so bili še včeraj ali predvčerajšnjim velika gospodje. Med milijonarji je tudi mnogo takšnih, ki nimajo niti pennyja dohodka. Pri mnogih presegajo davčne dajatve dohodke. To vse gre na račun zmanjšanih dividend, skrčenih ravnateljskih plač in zmanjšanih tantijem. Precej milijonarjev je iz tega razloga prodalo svoja imenja ali pa jih vsaj zaprlo, dokler se časi ne izboljšajo. Zaenkrat se še najboljše godi pivovarnarjem in tvorničarjem tobačnih izdelkov.

Za žensko emancipacijo!

Znana angleška sufragetka **Pankhurst** je obiskala avstralsko mesto Sydney, kjer je na svoj način lomila kopje za žensko pokret

Požar tržnice v Monakovem

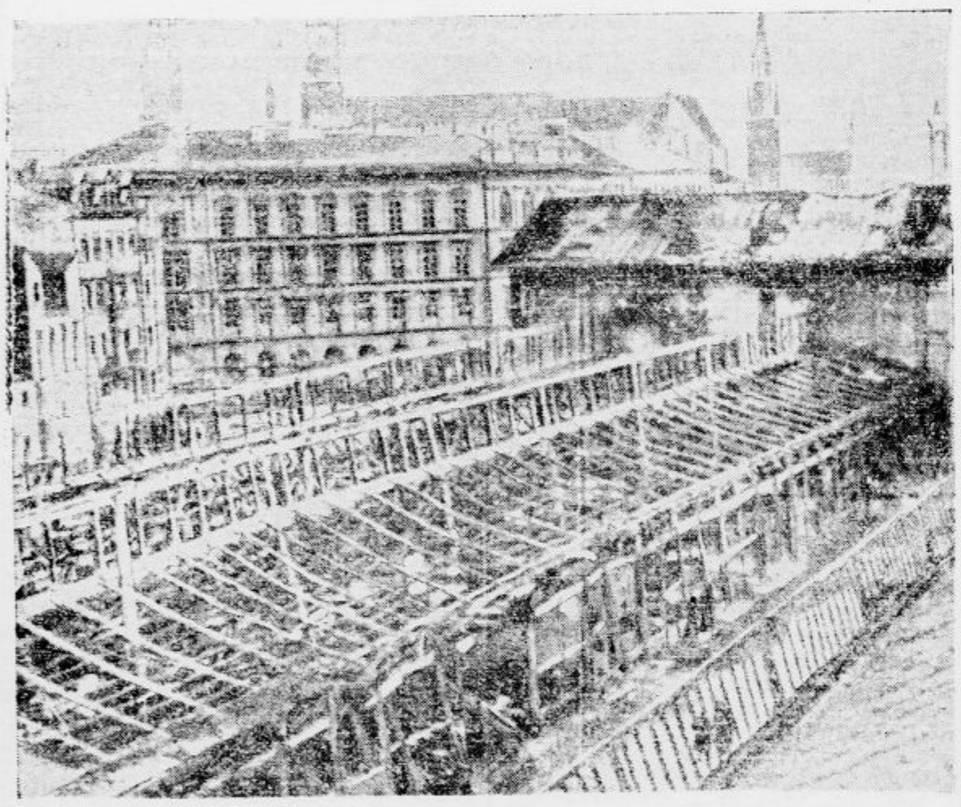

Radio slika zgorele monakovske tržnice. Pri požaru je bilo ranjenih 87 ljudi, med njimi precej težko 75 ognjegascev. Požar je uničil tudi več podstrešij bližnjih hiš.

Tudi maščevanje

Nekega tapetnika iz Stuttgarta je zapustila zaročenka, ker ji je prišlo na uho, da si je nekje nakopal nespodobno bolezen. Mladi mož njenih očitkov ni mogel zavreči, a je prisegel, da se maščuje: »Grem, toda prej bom vse zbil, nakar si lahko pomagate s svetilnim plinom.« Zaročenka in njena mati sta se mu smejali in se odpravili k nekim sorodnikom. Toda tapetnik je držal besedo. S ponarejenim ključem je odprl njiju stanovanje in je začel z največjo skrbjo izvajati svojo grožnjo. Vse omare je odprl, razbil vrata, razparal postelje, raztrgal vse obleke, razrezal in raztolkel blazine, podobe, kuhinjsko opravo, razpraskal mobilijo, razžagal gramofon itd. — nič ni ostalo celo pred njegovo jezo. V nekem predalu je našel denar v bankovcih, ki jih je raztrgal, nato je v kuhinji odprl plinsko cev. V zadnjem trenutku se je premislil in je skočil skozi okno na prosto. Ko sta se nesrečni ženski vrnili domov, jima ni bilo treba dolgo premišljati, kdo je izvršil to vandalstvo. Seveda sta šli k sodnikom. Sodniki pa so besneža obsodili — na tri mesece zapora.

Novi romunski poslanik v Berlinu

Namestu dosedanjega poslanika Tasce, ki je odstopil, je imenovala romunska vlada za novega poslanika v Berlinu Petresca

„Kralj dišav"

Qoty,

ki ga napada pariško časopisje, predvsem desničarska »La Liberte«, da je s svojimi spekulacijami na pariški borzi izropal francoski prihranjeni kapital

Sredstvo za rast

Prof. Erik Agduhr, vodja histološkega seminarija na univerzi v Upsali, sporoča, da je odkril s svojimi sodelavci sredstvo, ki pospešuje rast človeka. Agduhr je napravil miksturo, ki draži notranjo sekrecijo v človeškem organizmu in pospešuje rast kosti. Doslej so delali zadevne poskuse s podganami in uspeh je bil prav povoljen.

Lastne otroke ugrabil

Filmski komik Buster Keaton je te dni ugrabil in odvedel v aeroplanu svoja dva otroka Bobbyja in Jimmyja z njuno strežnico. Keatonova žena je obvestila policijo o ugrabitvi in posledica je bila, da so stražniki prijeli filmskega zvezdnika v bližini San Diega, odkoder je hotel pobegniti v Mehiko. Keaton priznava, da je ugrabil svoja otroka in pravi, da je vložil proti svoji ženi tožbo za ločitev zakona.

Konflikt med madžarsko vlado in socialisti

Poslanec **Peyer,**
vodja madžarskih socialistov

Grof Julij **Karolyi,**
madžarski ministrski predsednik

Ker je budimpeštanska vlada prepovedala izhajanje glavnega organa socialnih demokratov, se je notranjepolitična napetost zelo poostrila. Delavstvo vseh budimpeštanskih tiskarn je napovedalo stavko, kateri so se pridružili tudi mnogi drugi delavski sloji

Nove barve

Znameniti nemški učenjak prof. Wilhelm Ostwald je odkril novo vrsto barv, s katerimi je slikarjem mogoče izdelovati po barvah prav tako sijajne slike, kakor jih poznamo od starih mojstrov. Po Ostwaldu sestoji vsaka barva iz treh prvin: prave barve, črnega in belega. Belo je krivo bledote in šibkosti slik. Ostwald je na podlagi svojih raziskovanj sestavil barve, tako zvane »kolionbarve«, ki dajejo jasne, prozorne plasti in so nasproti svetlobi stokrat vztrajnejše od navadnih barv. Kakor izvirne Ostwaldove, barve se tudi mešanice odlikujejo po svoji izredni čistosti in nasičenosti. (O prof. Ostwaldu je prinesla ilostrovana tedenska revija »Življenje in svet« zanimiv članek s sliko.)

Milijonski zaklad v prekopu

Dva desetletna dečka, otroka revnega krojača v Parizu, sta našla v nekem prekopu zavoj, ki sta ga odprla. V svoje veliko presenečenje sta videla, da so v zavoju dragulji, ki jih cenijo na pol milijona frankov. Roditelja otrok sta nesla zavoj na policijo, kjer so ugotovili, da gre najbrž za odvržen plen kakšnega vlomilca. Če se ne bo javil lastnik ukradenega predmeta, ga dobe najditelji, v nasprotnem primeru pa jim bo lastnik moral odšteti pripadajočo odškodnino, ki znaša v tem primeru 25.000 frankov.

Parnik podaljšujejo

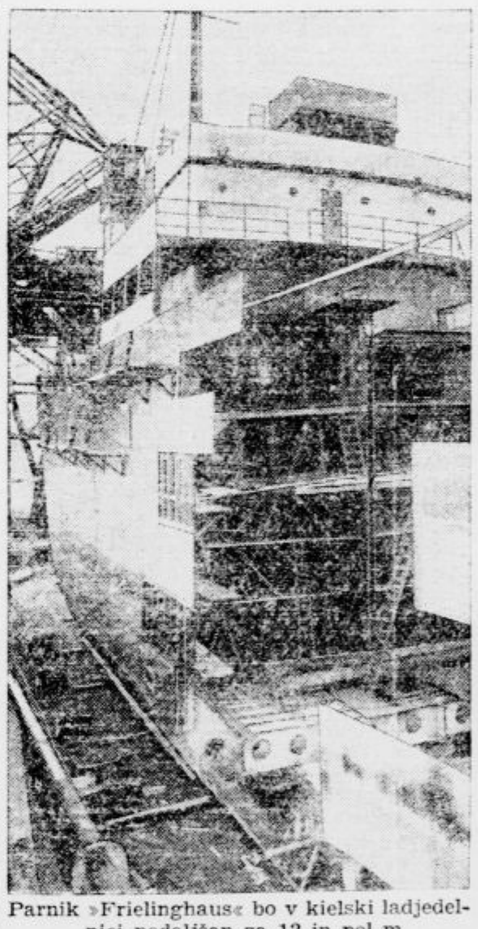

Parnik »Frielinghaus« bo v kielski ladjedelnici podaljšan za 12 in pol m

Lastne otroke je ugrabil

Buster Keaton,

znani filmski komik, je zbežal s svojimi otroki iz Hollywooda v Mehiko, da jih spravi na varno pred svojo ženo, rojeno Natalijo Talmadge, od katere se hoče ločiti

Narodna tiskarna

izvršuje vsa tiskarska dela ter se priporoča za cenj. naročbe

Ljubljana Knaflijeva 5

V. Doroševič:

Kalif in grešnica

Vzhodna pravljica

»Slava Alahu, edinemu, vsemogočnemu! Slava preroku, nositelju miru in milosti! V imenu sultana in emira bagdadskega, kalifa vseh pravovernih in ponižnega sluge Alahovega — Haruna al Rašida — objavljamo mi, vrhovni mufti mesta Bagdada naslednjo sveto fetvo v vednost in ravnanje vsem.

Evo, kaj nam je položil Alah v soglasju s koranom na srce:

Razuzdanost se širi po svetu, carstva propadajo, dežele in narodi, vse zavoljo razkošja, zabav, pirov in pomehkuženja, zavoljo tega, ker so ljudje pozabili besedo Alahovo.

Mi pa bočemo, da se vonjava krepostnosti širi od našega mesta Bagdada kvišku k nebu, kakor se širi vonj njegovih vrtov, kakor se širijo sveti klici muezinov z njihovih minaretov.

Ženske so krive vsega zla na svetu. Pozabile so, kar predpisujejo zakoni, skromnost in pravnost. Odevajo se od glave do nog v dragocena oblačila. Nosijo pajčolane, prozorne kakor dim. In če se pokrijejo z dragocenimi tkaninami, delajo to samo zategadelj, da bi tem bolj poudarile prelestí svojega telesa. Iz svojega telesa, tega dela Alahovega, so napravile orodje pohujšanja in greha.

Ob pogledu nanje izgubljajo vojaki hrabrost, kupci bogastvo, obrtniki ljubezen do dela, poljedelci veselje do pluga.

Zato smo v svojem srcu sklenili izruvati kači njeno smrtonosno želo.

V vednost vsem prebivalcem velikega in slavnega mesta Bagdada objavljamo: Vsakršni plesi, petje in godba, vse je odslej v Bagdadu prepovedano. Prepovedan je smeh, prepovedane šale.

Ženske smejo zapustiti svoje domove, zavite od nog do glave v oblačila iz belega platna. Dovoljene so samo majhne odprtine za oči, da se ne bi spotoma nalašč zaletavale v moške.

Vsem — starim in mladim, lepim in grdim — v vednost: če bodo pri kateri videli gol le konček prsta, bo obtožena zločina proti varnosti vseh moških in zaščitnikov mesta Bagdada ter takoj kamenjana.

Tak je zakon. Ravnati se je treba po njem, kakor da bi ga podpisal sam veliki kalif Harun al Rašid. Po njegovi milosti in volji veliki mufti mesta Bagdada šejk Gazif.«

Med bobnanjem in trobentanjem so glasniki čitali fetvo po vseh trgih in križiščih in pri vodnjaku Bagdada, — in tisti mah se je nehalo petje, godba in ples v velikem in razkošnem Bagdadu.

Kakor da bi kuga zagospodovala v mestu. V mestu je nastala tišina ko na pokopališču.

Kakor prividi so tavale po ulicah ženske, zavite od nog do glave v gluha, bela oblačila, samo zdaj pa zdaj je izza ozkih očesnih odprtin blisnil plah pogled

Trgi so bili prazni, smeh in šum sta izginila in še celo v kavarnah so umolknili zgovorni pripovedovalci pravljic.

Ljudje so zmerom taki: če se upirajo, se upirajo zares, če se pa prično pokoravati zakonom, se jim pokoravajo tako, da celo oblastem postane nevšečno.

Sam Harun al Rašid ni več poznal svojega veselega, radostnega Bagdada.

»Premodri šejk,« je dejal svojemu velikemu muftiju, »zdi se mi, da je tvoja fetva vendarle prestroga.«

»Zapovednik! Zakoni in psi morajo biti nudi, da se jih boje!« je odgovoril veliki mufti.

In Harun al Rašid se mu je priklonil:

»Mogoče imaš prav, premodri šejk!«

Med tem je v daljni Kairi, mestu veselja, smeha, razposajenosti, razkošja, godbe, petja, plesa in prozornih ženskih tančic, živela plesalka po imenu Fatma-hanum. Alah naj ji oprosti njene grehe zavoljo radosti, ki jo je delila ljudem.

Pravkar je bila videla osemnajsto pomlad.

Fatma-hanum je bila najslavnejša med kairskimi plesalkami, kairske plesalke pa najslavnejše med plesalkami sveta. Mnogo je slišala o razkošju in bogastvu Vzhoda in tudi o njegovem največjem biseru, o Bagdadu, je slišala. Ves svet je govoril o velikem kalifu vseh pravovernih, o Harunu al Rašidu, o njegovem blesku, plemenitosti in darežljivosti. Vesti o njem so se dotaknile tudi njenih rožnatih ušes in Fatma-hanum je sklenila potovati na vzhod, v Bagdad, k kalifu Harunu al Rašidu, da bi se njegov pogled opajal nad njenimi plesi.

»Običaj zahteva, da mora vsak pravoverni prinesti kalifu najlepše, kar ima: prinesla bom velikemu kalifu najlepše, kar imam, svoje plese.«

Vzela je seboj svoja dragocena oblačila in se odpravila na daljno pot.

Brod, s katerim se je peljala iz Aleksandrije v Bejrut, je ujela burja. Vsi so izgubili glavo.

Fatma-hanum se je odela tako, kakor se je navadno odevala za ples.

»Glejte,« so strahoma kazali nanjo prestrašeni potniki, »ena ženska je že zblaznela!«

Fatma-hanum pa je odvrnila:

»Da moški živi, mu je potrebna sablja, ženski pa je potrebno samo odelo, ki pristoja njenemu licu, vse ostalo preskrbi moški.«

Fatma-hanum je bila prav tako modra, kakor je bila lepa.

Vedela je, da je vse napisano v knjigi Usode.

Kizmet!

Brod se je razbil ob obrežnih pečinah in izmed vseh potnikov je edino Fatmo-hanum vrglo na breg.

Po volji samega Alaha je s potniškimi karavanami dospela v Bagdad.

»Glej, v smrt te peljemo!« so ji vzpodbujevalno govorili gonjači in vozniki. »V Bagdadu te bodo kamenjali, ker prihajaš tako odeta!«

»V Kairu sem bila prav tako napravljena, pa se me ni nihče niti z bilko dotaknil.«

»Tam ni tako krepostnega muftija, kakor je šejk Gazif v Bagdadu, in tam niso izdali take fetve.«

»In čemu? Čemu?«

»Pravijo, da taka obleka vzbuja v moških razvratne misli!«

»Sem mar jaz odgovorna za tuje misli? Jaz odgovarjam le za svoje!«

»Pomeni se o tem s šejkom Gazifom.«

Fatma-hanum je s karavano ponoči dospela v Bagdad.

Sama je v praznem, temnem, mrtvem mestu blodila po ulicah, dokler ni ugledala hiše, v kateri je gorela luč. Potrkala je. To je bil dom velikega muftija.

Bilo je kakor jeseni, ko letajo ptice na jug in nese veter prepelico naravnost v mrežo.

Veliki mufti šejk Gazif ni spal. Sedel je, premišljeval o krepostih in sestavljal novo fetvo, še strožjo od prejšnje...

Ko je zaslišal trkanje, je postal pozoren.

»Kaj, če je sam kalif Harun al Rašid? Večkrat ponoči ne more spati in tava takole po mestu!«

Mufti je odprl vrata in ves osupnjen strahoma stopil korak nazaj.

»Ženska?!... Ženska? Pri meni? Pri velikem muftiju? In v taki obleki?«

Fatma-hanum se je globoko priklonila in dejala:

»Brat mojega očeta! Po tvoji veličastni vnanjosti, po tvoji častitljivi bradi vidim, da nisi navaden smrtnik. Po ogromnem smaragdu, — cvetu preroka, katerega ime naj bo češčeno v vekov veke, — ki krasi tvoj turban, se mi zdi, da vidim pred seboj samega velikega muftija Bagdada, častitega, slavnega in premodrega šejka Gazifa. Brat mojega očeta, sprejmi me, kakor bi sprejel hčer svojega brata! Rodom sem iz Kaire. Mati me je imenovala Fatmo. Po poklicu sem plesalka, če je to vobče moči imenovati poklic. Prišla sem v Bagdad, da bi razveselila pogled kalifa pravovernih s svojimi plesi. Toda prisegam ti, veliki mufti, da nisem ničesar vedela o grozni fetvi, brez dvoma pravični, zakaj plod je tvoje modrosti. Evo, čemu sem se drznila stopiti pred te v tem oblačilu. Oprosti mi, veliki in premodri mufti!«

»Edini Alah je velik in premoder!« je odgovoril mufti, »res se imenujem Gazif, ljudje mi pravijo šejk in naš veliki zapovednik, kalif Harun al Rašid me je preko mojih zaslug imenoval za velikega muftija. Prava sreča, da si naletela name in ne na navadnega smrtnika. Navaden smrtnik bi moral v zmislu moje fetve poslati po zaptije ali pa te sam kamenjati.«

»In kaj boš ti napravil z menoj?« je strahoma vzkliknila Fatma.

»Jaz? Nič! Napajal se bom ob pogledu nate. Zakon je kakor pes, grizti mora druge in se laskati svojemu gospodarju. Fetva je stroga, toda fetvo sem napisal jaz. Bo-

Sportna nedelja

Boj za točke v Mariboru

I SSK Maribor je včeraj osvojil dve točki proti celjskim Atletikom in zasedel drugo mesto v tabeli — Uspel nastop dveh igralcev LNP na turnirju „Vremena“ v Beogradu

Edino prizorišče današnjih liginih tekem je bilo igrišče I. SSK Maribora, na katerem so v boju za točke glasovali celjski Atletiki. Mariborčani so bili v dvojnem ozru favoriti in so tekmo s štirimi goli razlike sigurno odločili v svojo korist. Igra ni bila na posebni višini, toda Maribor je spravil svoji dve važni točki in se povzpel v ligini tabeli na drugo mesto pred Primorje. Ta plasman je za zdaj za Maribor zelo ugoden, toda najbrže ne bo »držal« dolgo, ker bo imelo Primorje v kolu z mariborskimi Železničarji že drugo nedeljo primerno priliko da zopet prehiti Maribor. Ali pa obratno!

Prvenstvena tabela za lige na področju LNP je odslej takale:

Ilirija	7	6	0	1	30:10	12
Maribor	8	4	2	2	25:15	10
Primorje	6	4	1	1	14:7	9
Svoboda	8	2	3	3	16:17	7
Železničar	7	2	1	4	11:17	5
Atletiki	8	0	1	7	10:32	1

V naslednjem podrobno poročilo.

I SSK Maribor : Atletiki (Celje) 4:0 (2:0)

Maribor, 10. aprila.

Ob krasnem vremenu se je odigralo danes na igrišču Maribora IV. kolo liginih prvenstvenih tekem, in sicer med celjskimi Atletiki in enajstorico Maribora.

V predtekmi so se predstavili »rezervisti« in je po skrajno slabi igri zmagala rezerva I. SSK Maribora z rezultatom 3:0 (2:0). Rezervisti se še niso pretrgali preko osnovnih pojmov nogometne igre in jim bo treba še mnogo treninga, preden bodo mogli zastopati tovariše iz prvega moštva.

Igra prvih moštev je potekla sicer nekoliko živahnejše, vendar pa tudi teh 90 minut ni bilo videti prvorazrednega nogometa. Domači imajo to hibo, da se ravnajo vedno po nasprotniku in tako je bilo tudi to pot. Ko so prevzeli visoko igro gostov, je padel tudi nivo njihove igre pod običajno povprečnost. Gostje so pokazali več kot se je pričakovalo. Pretežni del igre pa so bili primorani le braniti, tako da je mogoče presoditi le njihovo obrambno igro, ki je bila dovolj smiselna in koristna. Napad se je nevarnejše udejstvoval samo v prvih 10 minutah; prvovrstna pa sta bila vratar in levi branilec.

Atletiki: Janežič, Spat, Goršek, Gorišek, Hojnik, Čala, Stožir, Vrečko, Končan, Kuželj, Hirschbeck.

Maribor: Gutmeier, Stepic, Bertoncelj, Konič, Kirbiš, Prevolnik, Priveršek, Hreščak, Vidic, Bertoncelj, Žauna.

Potek igre.

Začetne faze boja pokažejo goste v najlepši luči, kar da domačim dovolj povoda, da se požurijo za vodstvo. To jim tudi uspe v 2. min. po Kirbišu. Celjani pritiskajo za izenačenje, toda polagoma spoznajo, da je najbolj koristno, če se omejijo na obrambo. Serija kotov proti A. ostane brezuspešna. V 24. min. zviša Kirbiš po »stopingu« Hreščaka na 2:0; pri tem je menda malo pomagala roka. Rezultat se do odmora ne menja.

V drugem polčasu se ponovi ista slika s to razliko, da so odslej napadi gostov še redkejši. Nemoč domačega napada traja vse do 25. min., ko zviša Bertoncelj, ki se zopet vrača v staro formo, na 3:0. Požrtvovalnost gostov ne popusti, toda par lepih strelov konča le za golom. Občinstvo — nezadovoljno — zahteva povod za aplavz, čemur končno ustreže branilec Bertoncelj, ki pretvori Priverškov kot v četrti in zadnji gol.

Tekmo je sodil g. Nemec v splošnem dobro.

V drugem mariborskem razredu sta se v Murski Soboti srečala v prvenstveni tekmi domača SK Mura in mariborska Svoboda. Domačini so mogli tekmo z 10: (0:0) odločiti v svojo korist. Sodnik je bil g. Bergant iz Maribora.

V istem razredu sta odigrala prvenstveno tekmo na igrišču Rapida SK Rapid in rezerva Železničarjev, ki se je končala s precej visoko zmago 7:2 (2:2) Rapidovcev.

Dve moštvi Ljubljane

Namesto prvenstvene tekme med Ilirijo in Primorjem sta včeraj nastopili dve izbrani moštvi Ljubljane — Igro je odločila druga garnitura s 3 : 2 (1 : 1) v svojo korist — Dobra tekma za trening

Ljubljana, 10. aprila.

Brez velike in posebne reklame se je nabralo na igrišču Ilirije okoli 500 ljudi, da vidijo, kaj premore Ljubljana najboljšega v nogometu. Tvorba »taborov« je bila izključena, ker so bili igralci posameznih klubov tako razmešani, da je imel vsakdo po par »svojih« v obeh moštvih. Zato so se omejevale in delile simpatije na posrečene akcije, le malokateri so se od vsega početka opredelili za »bele« ali za »rdeče«.

Primorje rez. : Jadran 3:1 (0:1).

Predtekmo je absolviral ta par in je druga primorjanska garnitura zasluženo odpravila svojega nasprotnika, čeprav je prišla, kakor kaže sam rezultat, šele v drugi polovici do prave veljave.

Glavna tekma

Zaradi nekaterih povsem opravičenih odpovedi se je morala prvotna postava A-teama (rdeči) nekoliko spremeniti, kar je pa ostalo, je prišlo v B-team (beli). Moštvi sta igrali torej v naslednjih postavah:

Rdeči: Jakšič—Jančič, Unterreiter (vsi trije Ilirija) — Zemljak, Slamič, Pišek (Primorje) — Boncelj, Janežič, Rudi (Svoboda), Jug I (Pr.), Pfeifer (Il.).

Beli: Jančigaj—Jug II (Pr.), Potekal (S.) — Košenina (Hermes), Varčič (Il.), Sočan (Pr.), Pogačnik (Il.) — Zemljak (S.), Svetic (Il.), Svetic II (Pr.), Lave (S.), Škrajnar (H.), Doberlet (Il.).

Obe moštvi sta bili precej enaki glede jakosti posameznih delov, tako da je končno iz tega rezultirala splošna izravnanost moči v obeh moštvih. Rdeči, ki naj bi veljali kot prava reprezentanca Ljubljane, so bili razen prvega dela drugega polčasa v rahli in komaj vidni premoči; pokazalo pa se je, da je bilo tudi v drugi garnituri nekaj sil, ki jim gre mesto v prvi garnituri, kar velja zlasti za napad. Rdeči so izgubili bitko šele, ko je moral Slamič zaradi nesrečnega skoka zapustiti svoje mesto. Obramba rdečih je bila kot celota dobra, toda najboljša branilca sta bila Jančič in Jug II. Jakšič je bil ves čas precej zaposlen in je par stvari ubranil lepo in sigurno. Za tri prejete gole ima najmanj krivde. Krilska vrsta je bila na mestu samo pred odmorom. V drugem polčasu se proti pojačani napadalni akciji ni povsem znašla; po Slamičevem odhodu se vrzel sploh ni zamašila. Napad rdečih je bil pač šibek. Desna stran ni funkcijonirala vse do konca, ko je v poslednjih fazah Zemljak menjal mesto z Boncljem. Šele tedaj je bilo izvedenih par lepih napadalnih akcij po desnem krilu in je drugi gol uspešni zaključek koristno izpeljanega Zemljakovega napada. Rudi je bil v stalnem nesporazumu s svojima zvezama in se je le redko povzpel do prave zaposlitve kril. Jug se v nevajeni okolici ni znašel, dočim je bil Pfeifer z ene strani dobro krit, z druge pa, morda zaradi tega, malo zaposlen.

Beli so se presenetljivo dobro držali. Bili so najmočnejši v napadu, kar je prišlo do izraza zlasti v drugem polčasu, pa tudi ostala dela sta bila dokaj izenačena. V obrambi je bil najjačji Jug II. Jančigaj skoro ni imel pravega resnega posla. Ob boljšem placementu bi bil mogel drugi gol držati. Krilci so bili dobri poedinci in so za nasprotno srednjo linijo zaostajali samo po manjši povezanosti. Ker desnega krila sploh ni bilo na terenu, je tudi pri belih bilo to mesto najšibkejše zasedeno, pač pa je bil trio dobro sestavljen. Po vstopu Škrajnarja v drugem polčasu je bil zbran kompletni nekdanji napadalni trio Hermesa in je nekdanja skupna klubska pripadnost prišla do lepega izraza v pravilnem medsebojnem razumevanju. Doberlet je bil v prvem polčasu prav šibek, v drugem pa se je močno popravil, tako da so v napadalnih kombinacijah lahko zanesljivo računali z njim.

Gole so dali za rdeče: v prvem polčasu Pfeifer po dobro izvedenem napadu z desne, v zadnjih sekundah polčasa pa je izenačil Rafko, ko je ob pravem času izkoristil nesporazum med Jančičem in Jakšićem. V samem začetku drugega polčasa so beli uprizorili nevaren napad. Rafkovo bombo je Jakšić sicer srečno odbil, ni pa mogel, na tleh ležeč, preprečiti, da ne bi Svetic žoge poslal v prazen gol. Sledijo prav lepe faze igre, v katerih se obe moštvi trudita, da bi doseženi rezultat izpremenili v svojo korist. Beli prodirajo z lepimi kombinacijami po sredi, rdeči forsirajo bolj krili, zlasti desno; ta taktika pa se radi šibkih moči na desni ne obnese. Po Slamičevi nenadni blesuri igrajo rdeči brez srednjega krilca in močno pritisnejo. Zemljak pošlje z desnega krila idealen center, ki ga Rudi z glavo pretvori. Potem se čuti vrzel v obrambi rdečih, zadnje minute močno napadajo in tik pred koncem se iz zamotane pozicije Doberlet naenkrat znajde na čistem in poviša na 3:2 za svojo barvo.

Tekma je, v kolikor je imela pokazati moč ljubljanske reprezentance, zgrešila svoj cilj, pokazala pa je, da lahko z nekaterimi korekturami lahko dobro zasedemo skoro vsako mesto v reprezentativnem moštvu. Kot dobra in resno vzeta tekma za trening pa je nadvse dobro uspela. Igralo se je ves čas prav fair, tako da je zabeležiti tudi krepak propagandni plus. Sodnik g. Cimperman je imel zelo lahko nalogo in ni bilo proti njegovim odločitvam nobenega ugovora.

Dvodnevni turnir »Vremena«

Uršič in Košak sta igrala dvakrat v formi

Beograd, 10. aprila.

Včeraj in danes so se vršile na igrišču Jugoslavije štiri zanimive nogometne tekme v okvirju turnirja, ki ga je z udeležbo vseh najboljših nogometašev iz države priredilo beograjsko »Vreme«. V prestolnico je prispelo v teku včerajšnjega dneva do 50 zunanjih igralcev, ki so včeraj popoldne skupno z beograjskimi odigrali v navzočnosti ministra za fizično vzgojo dr. Kraljevića in nad tritisočglave množice prvi dve izbirni tekmi. Turnir naj bi dal podroben pregled razpoložljivega materijala za državne reprezentance, čisti dohodki pa so bili namenjeni v korist bolnih, brezposelnih in siromašnih. Iz Ljubljane sta sodelovala na turnirju igralca Košak (Ilirija) in Uršič (Primorje). Prvi so nastopili

Beli : Modri 3:1 (2:1)

Beli: Demić (Urh), Dimitrijević, Lukić, Arsenijević, Bulat (Vojnović), Pešić (S. Popović), Nikolić, Madrić (Milanović), Sotirović, Sirotanović (Mitić), Uršič (Sarić).

Modri: Spasić (Hofman), Ivković, Popović, Alić, Gajer, Kovačević, Nemet (Pavlić), B. Marjanović, S. Milošević, Vujadinović, M. Babić.

Modri so bili favoriti, toda beli so bili uspešnejši, modre pa je spremljala smola. Obe moštvi sta v ostalem pokazali odlično igro. Gole so zabili: za zmagovalce Sotirović (iz enajstmetrovke), Uršič in Milanović, za poražene pa Vujadinović. Teren je bil blaten, kar je precej vplivalo na formo nekaterih. Uršič na levem krilu je dal prvovrstno igro. Najboljši mož na polju je bil Arsenijević. Tekmo je odlično sodil g. Ames.

Za njimi so odigrali

Rdeči : Zeleni 1:0 (0:0)

V moštvu zelenih je v drugi polovici igre kot desna zveza debutiral Košak. Napadalna vrsta je bila sicer sestavljena naslednje: Tirnanić (Glišović), Detlinger, Leinert, Giler, Zečević. Teren je bil v tej igri še slabši kot v prvi, tako da so bili napori moštev še večji. Najbolj zanimiv v tej igri je bil dvoboj med srednjima krilcema Marušićem in Premerlom, v katerem sta oba pokazala svoje odlične sposobnosti. Zeleni so bili v ostalem v polju nekoliko močnejši, rdeči pa boljnevarni pred vrati. Edini gol in zmaga za rdeče gre na račun Tomaševića, ki je v 24. min. drugega polčasa dobil lep predložek od Sadjarevića ter ga iz zelo težke pozicije poslal mimo Zlatopera (vratarja zelenih) v mrežo. Tekmo je dobro sodil g. Joksimović.

Danes se je na igrišču BSK nadaljeval turnir »Vremena« še z dvema garniturama najboljših. Vreme je bilo danes zelo ugodno in se je zbralo na igrišču nad 6000 ljudi, ki so z zanimanjem sledili poteku. Kakor včeraj so bile tudi današnje tekme zelo zanimive, zlasti zaradi tega, ker so pokazale, da razpolaga naš nogometni sport z izvrstnimi igralci, ki bodo lahko uspešno zastopali državo v mednarodnem nogometu. Tudi oba igralca LNP — Uršič in Košak — sta se pokazala v zelo dobri formi in žela vsestransko priznanje. Današnji rezultati so bili: Modri : Rdeči 2:2 (2:1), Zeleni : Beli 3:0 (1:0).

Ostale nogometne tekme

ZAGREB: Gradjanski : Jugoslavija 6:1 (5:0). Viktorija : Željezničari 5:2 (3:1).
OSIJEK: Slavija : Makabi 7:0 (6:0).
DUNAJ: Sportklub : Hakoah 1:1 (1:0), Admira : Rapid 2:1 (1:1).
BUDIMPEŠTA: Somogy : Attila 0:0, Ferenczvaros : Ujpest 5:0. III. okraj : »11« 2:0, Bocskay : Kispest 1:0.
PRAGA: Teplitzer FC : Viktoria (Plzen) 1:1, Bohemians : Nachod 6:2, Sparta : Kladno 6:1, DFC : Viktoria Žižkov 8:1.
BERLIN: Minerva : Stettiner FC 6:0.
FÜRTH: I. FC Nürnberg : Sp. V. Fürth 2:0.
PARIZ: Italija : Francija 2:1.
ARNO: Italija B : Luksenburška 12:0!
LONDON: Anglija : Škotska 3:0.
BRATISLAVA: Slovan (Dunaj) : Ligeti 3:1 (1:0).

*

Plavalna sekcija SK Ilirije. Seja načelstva bo drevi ob 18.30 v posebni sobi restavracije Emone.

Akademska smučarska organizacija. Jutri v torek, 12. t. m., se bo vršil II. redni občni zbor Akademske smučarske organizacije in sicer ob 18. uri na univerzi, soba 69, z naslednjim dnevnim redom: 1.) Odobritev zapisnika zadnjega občnega zbora 2.) Poročila a) upravnega odbora, b) revizorja. 3.) Absolutorij funkcijonarjem. Samostojni predlogi. 4.) Volitve. 5.) Slučajnosti. Vabimo vse akademike smučarke in smučarje, da gotovo pridejo, ker je to v njihovem interesu; določil se bo program za prihodnjo sezono in pravila za kombinirano akademsko prvenstveno tekmovanje. Hkrati pozivamo vse odbornike in poverjenike na kratek sestanek, ki bo jutri ob pol 18. v isti sobi. — Odbor.

Ptujsko pismo

Ptuj, 8. aprila.

Dne 3. tm. smo imeli krasno uspelo proslavo 10-letnice Glasbene Matice s slavnostnim koncertom v mest. gledališču. Predsednik šolski nadzornik g. Gorup je pozdravil vse goste, med njimi zlasti sreskega načelnika g. dr. Petra Vavpotiča in mestnega župana g. Ladislava Jeršeta. Zanimivo je bilo predavanje profesorja gosp. Aliča o zgodovini našega mesta. Istotako tudi predavanje g. Boga Orožna o zgodovini in razvoju Glasbene Matice. Omenil je zlasti velik trud odbora za zopetno oživitev pevskega zbora, predvsem pa mladinskega zbora, ki je letos prvič nastopil. Velike težave so bile tudi pri reorganizaciji mestne godbe. Led pa je sedaj prebit, ker je godba v dobrih rokah kapelnika g. Bernarda, Glasbena Matica pa ima spretne profesorje Kobajevo, Sedelbauerja in Logarja. Koncert je vsekakor dobro uspel. Bil je to prvi koncert v Ptuju, ki ga je prenašala ljubljanska radijska postaja.

Ob pičli udeležbi so zborovali 2. t. m. v Narodnem domu naši »Jadranski stražarji« pod predsedstvom sreskega podnačelnika g. dr. Bratine. Iz tajniškega poročila g. Christofa sledi, da je društvo napredovalo v lanskem letu za 47 novih članov in da šteje danes 254 članov, od katerih odpade 16 na poverjeništvo pri Sv. Vidu pri Ptuju. Blagajnikovo poročilo g. dr. Visenjaka je pokazalo, da se je denarni promet v preteklem letu zelo dvignil. Na zborovanju je bilo sklenjeno, da tudi ptujski odbor JS, ki obstoja že devet let, na svečan način proslavi 10-letnico obstoja Jadranske Straže. V odbor so bili izvoljeni: za predsednika dr. Zvonko Bratina, dalje Mirka Fermevčeva, dr. Alojzij Visenjak, Pretner, profesor Kanduč Rajko, inž. major Miron Šarac, Christof Bogomir in Dušan Šestan; v nadzorni odbor pa za predsednika dr. Matej Senčar, in za člana dr. Josip Komljanec in inž. Urbančič.

Mesto Ptuj ima bogat Ferkov muzej, ki ga krasijo razne stare umetnine. Pa tudi mesto samo ima mnogo zgodovinske redkosti. Pred kratkim se je posrečilo g. notarju Skraberju in konservatorju g. dr. Steletu, da sta odkrila na južni zunanji strani presbiterija minoritske cerkve, ki je sedaj zazidana in se uporablja le za ropotarnico, freske iz XIV. stoletja.

Iz akvaristove torbe

O hrani in drugem.

Eden najvažnejših činiteljev, ki utegne postati usoden za domačo ribogojnico, če ga ne upoštevaš, je prehrana ribic. Žal, da se ta činitelj še premalo upošteva, zaradi česar so izgube ribic na dnevnem redu. Hrana, ki jo nudi ribicam priroda sama, je zelo raznolika in mora tudi biti raznolika, ker ribice, kakor vsa ostala živa bitja, potrebujejo razne snovi za svojo rast in razvitek. Kaj pomaga lepo zaraščena, kisika polna ribogojnica, če ne hranimo ribice strokovnjaško! Nekateri gredo tako daleč, da ne nudijo ribicam le enolične hrane, temveč tudi to v pičlih nezadostnih količinah.

Poleg dejstva, da povzroča enoličnost skorbut, podlegajo ribice zaradi slabe hrane raznim boleznim. Najbolje je, če jim polagamo večinoma tako hrano, ki jim jo je dajala priroda. Ribice se hranijo z algami, žuželkami, črvički (tubifeksi), s polži in ikrami. Če jih denemo v domačo ribogojnico, se hrana dokaj spremeni. So pa umetna hranila, ki vsebujejo najpotrebnejše snovi za obstoj in razvitek ribic. K takim hranilom spada piscidin, ki ga dobiš v tubah. Ker potrebujemo za zarod drobnejšo, za večje ribice pa debelejšo hrano, imamo piscidin po številkah. Tako je n. pr. 00 za mlajši zarod, št. 2 pa za večje ribice. Piscidin jedo ribice zelo rade, paziti moramo vendar, da ne ostane na dnu, kjer splesni. Tam se zarede razni parasiti, razna mikroskopska golazen. Iz tega razloga moramo, če nimamo dovolj polžev, činkelj, polžač in globočkov, ki vse počistijo, takoj po krmljenju odstraniti ostanke.

Izvrstno hranilo je »Wawil«. To je hrana iz tankih majcenih rožnatih listkov, ki jo ribice, ker je mehka, lahko jedo in hitro prebavijo. Izborno hrano predstavljajo žive ali pa posušene vodne bolhe. Pozimi se moramo zadovoljiti pač s suhimi. Delikatesa so ribicam tubifeksi, kakor nit tanki črvički, ki jih najdemo v plitkih jarkih in v vodah, kjer ni ribic.

Deževniki, ki jih prej omamimo s ploskom, povzročenim z votlimi dlanmi, potem pa prav drobno razsekamo, so tudi zelo priljubljena hrana. Nastrugano meso jim tudi ugaja. Alge in male polže imajo ribice v ribogojnici. Jajčkov, ki jih zležejo polži na rastline in na stene, ne smemo odstraniti, marveč jih moramo pustiti, ker so mali polži ribicam dobrodošli. V ribogojnici ostane še zmeraj dovolj takih, ki se na bolj skritih mestih razvijejo in ki zagotovijo obstoj svojemu rodu.

Kakor vidimo, imamo dovolj sredstev, ki nas obvarujejo enolikosti.

Samo na ta način bodo ribice lahko zdrave in odporne. Tam, kjer ni take hrane, postanejo slabe, črevo odnehajo delovati, ribice bolehajo in ginejo polagoma, toda gotovo. Svariti moram ribogojitelja pred koruznim in pšeničnim zdrobom, ki ga prenesejo le večje ribice.

Če nimamo nič drugega, denemo toliko zdroba, kolikor gre med stisnjeni palec in kazalec, v kozarec z vodo. Ko je zdrob napit, ga denemo ribicam v ribogojnico z žličko. Če tega ne storimo, ga pojedo ribice suhega in poginejo, ker se jim v trebuhu napihne. Zdrob je samo za silo. Za občutljive in drage eksote pa ni. Oblate je treba dobro zdrobiti, jih namočiti in potem vsuti ribicam v ribogojnico. Kruh je ribicam najbolj škodljiv in jih najhitreje ugonobi.

Imel sem akvarij na hodniku. Nekomu so se morale ribice smiliti. Zato jim je vrgel v vodo košček kruha. Zvečer sem slučajno pogledal v akvarij. Opazil sem 6 cm dolgega krapa, kateremu je tik pobočnice molel izrastek iz telesa. Kaj je bilo? Krap se je najedel kruha in črevo so pritiskala ob strani tako silno, da so preluknjala tenko plast mesa. Poginil pa ni samo krap, marveč še šest drugih ribic, a drugi dan jim je sledilo še njih pet.

Videli smo torej, da je prehrana zelo važen činitelj, o katerem moramo temeljito razmišljati. Tam, kjer se prehrana vrši redno brez enoličnosti, ostanejo ribice zdrave in krepke, v zabavo in veselje akvarista.

O. S.

---

di kakor doma, hči mojega brata. Če hočeš peti, — poj, če hočeš plesati, — pleši!«

Ko pa je zadonel glas tamburina, je mufti zadrhtel:

»Tišje! Saj utegnejo slišati! In namah bo prekleti kadi izvedel, da je bila pri Velikem Muftiju čez noč tujka... Oj, ti uradniki! Kača ne piči kače, uradniki pa gledajo samo na to, kako bi pičili svojega tovariša. To se ve, tale ženska je lepa in z največjim zadovoljstvom bi jo napravil za prvo plesalko svojega harema. Toda modrost, veliki mufti. Modrost... Poslal bom zločinko h kadiju. Naj zapleše pred njim. Če bo kadi spoznal, da je kriva, naj jo da usmrtiti, — naj se zgodi pravica... Zakona o moji fetvi do zdaj še niso nikoli uporabili, zakon, katerega se ne uporablja, pa je kakor pes, ki ne grize. Prenehajo se ga bati. Če pa bo kadija očarala in se je bo usmilil, tedaj bo prekleti kači izruvano želo! Mirno lahko spi obtoženec, pri katerega zločinu je sodeloval sodnik.«

In veliki mufti je napisal kadiju pismo:

»Veliki Kadi! K tebi kot najvišjemu sodniku Bagdada pošiljam kršiteljico moje fetve. Kakor zdravnik preišče najopasnejšo bolezen, ne da bi se bal okuženja, tako tudi ti preišči zločin te ženske. Sam poglej nanjo in na njene plese. In če spoznaš, da je kriva prestopka proti moji fetvi, tedaj naj obvelja pravičnost. Če pa spoznaš, da zasluži pomiloščenje, tedaj pokliči v svoje srce velikodušje. Zakaj velikodušje je nad pravičnostjo. Pravičnost se je rodila na zemlji, velikodušnost in usmiljenje pa sta od neba.«

Veliki Kadi tudi ni spal. Kar naprej je pisal razsodbe v stvareh, ki jih bo obravnaval drugi dan, »da ne bo mučil obtožencev s čakanjem na sodbo.«

Ko so privedli k njemu Fatmo-hanum, je prečital muftijevo pismo in dejal:

»A, stari lisjak! Najbrže je sam prekršil svojo fetvo in zdaj želi, da bi jo prekršili tudi mi!«

Obrnil se je k Fatmi-hanum in izpregovoril:

»Torej ti, tujka, iščeš pravičnosti in gostoljubja. Dobro. Da ti pa lahko oboje izkažem, moram vedeti tvoje prestopke. Pleši, poj, pokaži mi svoja grešna dejanja. Zapomni si eno: pred sodnikom ne smeš skrivati ničesar. Od tega zavisi pravičnost sodbe. Kar se tiče gostoljubja, je to sodnikova stvar. Sodniki vselej drže svoje goste delj pri sebi, kakor oni to hočejo.«

In v kadijevem domu je to noč zaigral tamburin.

Veliki mufti se ni zmotil.

Harun al Rašid to noč ni spal in po svoji navadi je taval po bagdadskih ulicah. Žalost mu je stiskala srce. Ali je mar to njegov veseli, šumni, brezskrbni Bagdad, ki navadno ni spal daleč čez polnoč? Zdaj pa se je iz vseh hiš razlegalo smrčanje.

Namah pa je kalifovo srce zadrhtelo. Začul je zvok tamburina. Kako je to čudno! Igrali so v hiši velikega muftija. Čez nekaj časa je tamburin zabrnel v hiši kadija.

»Vse je lepo v tem najlepšem mestu!« je z nasmehom vzkliknil kalif, »med tem ko greh spi, se čednost veseli.«

In vrnil se je v svoj dvorec. Vso noč je premišljeval o tem, kaj se je neki godilo ponoči v hiši velikega muftija in kadija.

Takoj ob zori, ko so prvi žarki solnčnega vzhoda pozlatili bagdadske strehe, je odšel v Levjo dvorano svojega dvorca in otvoril zasedanje vrhovnega sodišča.

Harun al Rašid je sedel na tronu.

Zraven njega je stal čuvar njegove časti in oblasti — ščitonosec z golim mečem v roki.

Na kalifovi desnici je sedel veliki mufti v turbanu z ogromnim smaragdom, cvetom preroka, katerega ime naj bo češčeno na vekov veke. Na levici je sedel vrhovni kadi v turbanu z ogromnim rubinom, rdečim ko kri.

Kalif je položil roko na goli meč in dejal:

»V imenu Alaha, edinega in usmiljenega, otvarjam zasedanje vrhovnega sodišča. Naj bo takisto pravično in milostljivo kakor je pravičen in milostljiv Alah! Srečno mesto, ki lahko mirno spi, ko namestu njega bdijo njegovi velikaši. Nocojšnjo noč je Bagdad mirno spal, zakaj zanj so bdeli trije: jaz, njegov emir in kalif, moj premodri mufti in moj grozni kadi!«

»Sestavljal sem novo fetvo!« je dejal mufti.

»Bavil sem se z državnimi opravili!« je dejal kadi.

»Kako lepo se je predajati čednostim! Kakor ples se vrši to pod zvoki tamburina!« je veselo vzkliknil Harun al Rašid.

»Zasliševal sem obtoženko!« je dejal mufti.

»Zasliševal sem obtoženko!« je dejal kadi.

Stokrat srečno mesto, kjer greh niti ponoči nima miru!« je vzkliknil Harun al Rašid, »tudi mi vemo za to zločinko. Slišali smo o njej, ko smo ponoči blodili po mestu, povedal nam je vodja karavane, s katero je dospela v Bagdad. Ukazali smo jo zapreti in zdaj je tu. Pripeljite obtoženko!«

Fatma-hanum je drgetaje vstopila in se pred kalifom zgrudila na tla.

Harun al Rašid se je obrnil k njej in dejal:

»Vemo, kdo si in takisto vemo, da si prišla iz Kaire, da bi razveselila oči svojega kalifa s svojimi plesi. Najlepše, kar imaš, si nam prinesla v svoji dobrodušnosti. Toda prekršila si sveto fetvo Velikega Muftija, zato stojiš zdaj pred sodiščem. Vstani, dete moje! Naj se izpolni tvoja želja: pleši pred kalifom! To, zaradi česar nista poginila niti veliki mufti niti modri kadi, zaradi tega z Alahovo pomočjo ne bo poginil kalif.«

In Fatma-hanum je pričela plesati.

Veliki mufti jo je gledal in šepetal, toda tako, da ga je slišal kalif:

»O, greh! O, greh! Ona gazi sveto fetvo!«

Tudi vrhovni kadi jo je gledal in šepetal, toda tako, da je slišal kalif:

»O, zločin! O, zločin! Za vsako svojo kretnjo zasluži smrt!«

Kalif pa jo je molče gledal.

»Grešnica!« je dejal Harun al Rašid, »iz mesta prekrasnega greha, iz Kaire, si prišla v mesto stroge nravnosti, v Bagdad. Tu caruje krepost in ne hinavščina. Krepost je zlato, hinavščina pa ponarejen denar, za katerega Alah ne da ničesar, mimo kazni in pogiblji. Niti lepota niti nesreča, ki te je doletela, ne bosta omehčali src tvojih sodnikov. Nravnost je stroga in ne pozna milosti. Ne iztezaj zaman svojih prosečih rok, ne iztezaj jih niti k muftiju niti h kadiju in niti k meni, tvojemu kalifu... Veliki mufti! Kakšna kazen naj po tvojem doleti to žensko, ki je prekršila sveto fetvo?«

Veliki mufti se je priklonil in dejal:

»Smrt!«

Vrhovni kadi! Tvoja sodba!

Vrhovni kadi se je priklonil in dejal:

»Smrt!«

»Smrt! — tudi jaz pravim tako. Prekršila si sveto fetvo in zato moraš biti kamenjana tu na tem mestu. Kdo bo prvi vrgel vate kamen? Jaz, tvoj kalif!... Jaz moram vreči vate prvi kamen, ki mi pride v roke!«

Harun al Rašid je snel turban, strgal z njega ogromni briljant, slavni »Veliki Mogol« in ga vrgel v Fatmo-hanum.

Briljant ji je padel k nogam.

»Drugi boš ti!« je dejal kalif in se obrnil k velikemu muftiju. Tvoj turban krasi prelep smaragd, cvet preroka, katerega ime naj bo češčeno na vekov veke... Ali ni najlepši namen takega kamna, da kaznuje greh?«

Veliki mufti je snel turban, strgal ogromni smaragd in ga vrgel.

»Zdaj si ti na vrsti, vrhovni kadi! Stroga je tvoja služba in kakor kri se blesketa ogromni rubin na tvojem turbanu. Napravi svojo dolžnost!«

Kadi je snel turban, odtrgal rubin in ga vrgel.

»Ženska!« je dejal Harun al Rašid, »vzemi te kamne, ki si jih zaslužila, kot kazen za tvoj greh. In shrani jih v spomin na milost svojega kalifa, na velikodušnost njegovega muftija in pravičnost njegovega vrhovnega kadija. Pojdi!«

In od tistih dob je na svetu običaj obmetavati lepe ženske z dragocenimi kamni.

»Šejk Gazif, moj veliki mufti,« je dejal kalif, »upam, da si zadovoljen. Izpolnil sem tvojo fetvo!«

»Da, toda jaz jo preklicujem. Prestroga je!«

»Kaj? Sam praviš: zakon je kakor pes. Kolikor hujši je, tem bolj se ga boje!«

»Da, zapovednik! Toda pes mora grizti druge. Če ugrizne gospodarja, ga priklenejo!«

Tako je razsodil modri kalif Harun al Rašid v slavo Alaha, edinega in usmiljenega.

Iz ruščine B. Z.

ŽENA V SODOBNEM SVETU

Potreba po socialni ženski vzgoji

IV.

Zahteva po socijalni izobrazbi izhaja lahko iz povsem različnih miselnosti: iz religijozne, socijalnoetične ali državljanske presoje.

Zelo razširjeno, toda povsem napačno pojmovanje je, da religijozno mišljenje zahteva sicer karitativno, ne pa socijalnega udejstvovanja. Religija, ki uči bratstvo ljudi, mora hoteti tudi izvajanje bratskega mišljenja, sicer ostane mrtva beseda brez prepričevalne in življenjske sile. Udejstvovanje bratstva pa pomeni v modernih razmerah udejstvovanje socijalnega čuta odgovornosti, to se pravi, človek mora posvetiti svoje sile družbi. To pomeni, da niso naši najbližji le ozek krog ljudi, s katerimi nas življenje samo veže s stiki kakršnekoli narave, temveč vsi, ki so potrebni skrbstva in pomoči. Most, ki veže vero in socijalno delo, pa potrebuje stebrov in opor v socijalni naobrazbi, ki uči človeka, kako naj večne resnice religijoznega izročila prenese na konkretne razmere in socijalne zmede sedanjosti in pretvori merila religije v praktične motive dejanj. Da moreš ljubiti, moraš poznati ljudi, katere naj ljubiš. Da odpraviš stisko in bedo, jo moraš poznati. Da moreš biti pravičen, moraš videti neenakost življenjskih možnosti, razumeti psihološke potrebe, biti pripravljen, da preko vseh tradicij razumeš potrebe in zahteve drugih.

Do istih zahtev in podobnih prizadevanj vodi socijalnoetična usmerjenost. Ljudje različnih plasti so odvisni drug od drugega, zvezani med seboj z nerazdružnimi vezmi skupnega gospodarstva, skupne kulture. Nikdo ne obstoja sam, nikdo ne propade sam. Vsakdo mora naposled želeti povzdig vseh, ker je član skupnosti. Kot član mora želeti pravičnost za celoto, za vse. Komur človeška družba ni le abstrakten pojem, temveč doživljena in občutena resničnost, ta ne more priznavati obstoječih razrednih nasprotij. Prizadevati si mora za izenačenje, ki je dosegljivo le na poti globlje človeške orijentacije in razvoja socijalnega čustvovanja in vesti. Ne karitas posameznemu pomoči potrebnemu, temveč socijalne reforme in socijalna politika za skupnost: to je cilj. Ne usmiljenje, temveč pravica, to je naloga, ki nas čaka. Da jo moremo izpolniti, zato je spet potrebna socijalna izobrazba: poznavanje razmer različnih plasti naroda, njih gospodarskih in socijalnih prizadevanj, poznavanje družabnega organizma, njegovih stisk in potreb, njegovih uredb in možnosti.

Do istih zahtev vodijo naposled tudi državljanski nagibi. Država potrebuje državljane, ki imajo voljo do skupnosti in zmožnost, da sodelujejo pri skupnih nalogah. Potrebuje državljane s smislom za kolektivnost, toda tudi z jasnim vpogledom in trdnimi načeli, ki so protiutež različnim razrednim predsodkom. Kajti bistvo države temelji na tem, da se preko vseh nasprotij in življenjskih interesov in življenjskih prepričanj državljanov tvori resnična celota, da vsi priznavajo neki najvišji cilj, kateremu morajo služiti vsi posamezni cilji.

Prvi pogoj pa je, da vsak posameznik dodobra pozna potrebe celote, posameznih plasti, da mu niso neznani družabni odnosi in socijalni razvoj, da je zmožen razumeti razredne boje iz njihovih vzrokov.

Zahteva po socijalni vzgoji in pouku se nam vsiljuje z vseh strani, četudi rešujemo problem življenja skupnosti iz religijoznega, etičnega ali političnega stališča, seveda, v kolikor človek sploh stremi za ureditvijo življenja skupnosti z vidika večje pravičnosti in popolnosti.

Pri tem pa obstoja velik pomislek proti zahtevi po socijalni vzgoji. To je vprašanje, ali znanje sploh vodi k socijalni kulturi, ali sploh vodi pouk k socijalnemu hotenju. Ali se bo s tem dvignilo aktivno krščanstvo, ali bodo ljudje postali vrednejši člani družbe, ali bodo postali požrtvovalni državljani, če si bodo v mladosti pridobili socijalno znanje?

To vprašanje res zadene v jedro problema in nam ga pokaže v vsej težavnosti in mnogostranosti. Le povsem neživljenjski človek se lahko zaziba v misli, da je znanje tudi porok za pravilno ravnanje, saj je človek lahko z vsem znanjem in vso izurjenostjo sveta največji lopov. Kako malo je ljudi, ki bi uporabili svojo darovitost v prid človeštvu in ne le sebi! Sile, katere potrebuje človek, da kot član družbe vrši svojo dolžnost, da čustvuje in deluje socijalno, niso sile ali lastnosti razuma, temveč sile značaja. Vsaka resnična pravičnost ima izvor v visoko razvitem čutu odgovornosti, v vesti. Poznavanje družabnih razmer in ureditev še nista nujno zvezana z entuzijazmom, ki te sili, da pri njih sodeluješ ali pa jih izkušaš izboljšati. Socijalno udejstvovanje je pogosto možno le z dalekosežnim premaganjem egoizma, za kar je spet treba nravne inspiracije.

Toda vsi ti ugovori so naposled le omejitve. Da znanje še ni porok za delovanje, nikakor ne nasprotuje zahtevi po socijalni izobrazbi, saj je vendar znanje prvi pogoj vsake dejavnosti. Brez znanja ni mogoč razvit čut dolžnosti. Če tudi znanje še ne pomeni inspiracije, vendar prideš preko izobrazbe do spoznanja in najdeš pot k pravemu ravnanju. Samo jasno spoznanje človeških in družabnih odnosov lahko vzbudi spece socijalne nagone, razvije socijalna čustva in jih podredi splošnim življenjskim idealom.

V tej omejitvi obdrži zahteva po socijalni naobrazbi upravičenost in vrednost. Kot pomožno sredstvo je potrebna poleg vseh poizkusov in stremljenj za osebnim oblikovanjem značaja in nravno inspiracijo, za dosego ureditve življenja skupnosti pod vidiki večje pravičnosti in popolnosti.

R. Z.

Sodobna žena v borbi proti prostituciji

II.

Vedno so se našli in se še najdejo ljudje, ki s prepričanjem trdijo, da je prostitucija potrebna ter da je ni mogoče odpraviti s sveta. Kakor v starem in srednjem veku, jih je tudi sedaj dosti, ki soglašajo z mnenjem katerega je nekdanji lipski policijski zdravnik dr. Kuhn izrazil z naslednjimi besedami: »Prostitucija ni le zlo, ki ga družba tolerira, ampak je tudi potrebno zlo, kajti varuje ženske pred nezvestobo in čednost pred izkušnjavo in padcem.« S tem je dovolj jasno povedano, da se od moških ne zahteva zvestoba, niti čednost. Drugi (dr. Fock) zopet trdijo, da je prostitucija potreben korelat naših kulturnih naprav (zakona), kajti utegnila bi nastati nadprodukcija človeštva, če bi se ženil vsakdo, ki je zmožen ploditi in roditi. Za to naj država regulira to vprašanje in prevzame kontrolo nad prostitutkami in sploh nad vsemi ženskami, ki se jim dokaže lahkomiselno življenje.« Seveda morajo biti pri tem izvzete žene iz »boljše družbe«, zanje taki predpisi ne morejo veljati.

Pa še iz drugega vzroka se smatra prostitucija kot vzporeden pojav zakona: »Država ima največji interes na tem, da se ne poročajo taki ljudje, ki nimajo dovolj sredstev za preživljanje otrok, ker se iz takih otrok rekrutira armada nezadovoljnežev in protidržavnih elementov.« Taki ljudje naj se torej prostituirajo! (Oni, ki bi pa otroke lahko preživljali, se jih pa branijo.)

Do nedavnega je bila prostitucija v večini držav urejena s tako zvano reglementacijo, ki je v nekaterih državah še sedaj veljavna: prostitutke smejo bivati le v javnih hišah, in sicer samo v gotovih delih mesta. Morajo se pustiti redno zdravniško preiskati ter morajo imeti kontrolne knjižice kot nekake legitimacije napram oblastvom. V tej obliki se torej prostitucija javno priznava kot od države sankcijonirana institucija. S tem pa se javno ščiti nemorala, zato so moderne države, ki hočejo biti v svojih zakonskih odredbah bolj dosledne, v novejšem času skoro povsod odpravile reglementacijo, zlasti ker so se proti njej vztrajno borili posamezniki, pa tudi cele skupine. Peti kongres za pobijanje nenravnosti (v Ženevi) je utemeljeval to borbo takole: »Obligatna zdravniška preiskava je tem krutejša kazen za prostitutke, ker jih s silo vleče še bolj v moralno propast s tem, da jim ubija zadnjo iskro čuta sramežljivosti. Država, ki hoče prostitucijo policijsko urediti, pozabija, da je dolžna obema sploma enako zaščito, in samo moralno kvari in onečašča ženo. Vsak sistem oficijelne reglementacije pomenja ustvarjanje protinaravne neenakosti med možem in ženo. Ženo ne smatrajo za človeka, temveč za blago; ona stoji izven zakona.«

V resnici je največja krivica pri tej uredbi, da je ženska podvržena policijski kontroli, dočim je moški neodgovoren. In vendar mora biti človeku, ki ima zdrav razum, jasno, da bi imele policijsko - zdravstvene mere samo tedaj smisel in svoj delni uspeh, če bi se preiskava izvršila pri obeh brez ozira na to, da pravičnost zahteva za oba spola enako postopanje.

V policijskih kronikah pogosto čitamo: »Pri raciji so našli lahkoživa dekleta v tej in v tej šupi, v hlevu... Odvedli so jih na policijo, kjer jih je zdravnik pregledal in jih poslal v bolnico.« Torej ženske v bolnico, moški pa lahko naprej okužujejo druge.

Ta zaščita moškega pred žensko bije v obraz vsemu ostalemu pojmovanju o spolih, saj ustvarja videz, kakor bi bili moški »slabotni« spol in ženske močnejši; kot bi bila ženska zapeljivka in ubogi, slabotni mož zapeljani nesrečnež, ki ga je treba zaščititi. »Moški svet bi se moral sramovati te klaverne in poniževalne vloge. Toda njemu prija ta vloga slabotnega in zapeljanega, kajti čim bolj je zavarovan, tem več lahko greši« (August Bebel).

Kontrola nad prostitutkami ne ustvarja pri moških samo vere, da država protežira prostitucijo, temveč tudi, da varuje može pred spolnimi boleznimi in ta zavest jim daje moralno zaščito in povečuje njih lahkomiselnost. Toda simptomi te bolezni često niso takoj vidni, a tudi če bi se obolelost mogla konstatirati takoj pri vsakodnevni preiskavi, bi to ne pomagalo dosti, ker se prostitutka med eno in drugo preiskavo lahko ponovno okuži in ona lahko dalje okuži celo vrsto moških do prihodnje preiskave. Zato pravi dr. Blaschko: »Zavest, da daje zdravniška kontrola garancijo pred obolelostjo, je za moške često usodna, kajti v splošnem se lahko trdi, da se moški poda vsakikrat, kadar občuje s prostitutko, v nevarnost okuženja.«

Kakor omenjeno, so v večini držav odpravili reglementacijo in uvedli abolicijo, to se pravi, da so odpravili javne hiše, prostitucija torej ni več javno priznana. Vrši se pa še nadalje tajna prostitucija in ponekod morajo imeti tudi sedaj prostitutke kontrolne knjižice. Naš novi kazenski zakon prepoveduje »vzdrževanje bordelov ali pa nastopanje prostitutk s kontrolnimi knjižicami.

Naloge sodobne poklicne žene

Pogosto je slišati o odnosu žene do poklica naslednjo sodbo: prav za prav je in ostane poklic za ženo le nadomestilo. Trdovratno se vzdržuje to pojmovanje: vse, česar si želi žena, vsaka žena, je prav za prav zakon in materinstvo; le če ji življenje in razmere odrečejo izpolnitev, se odloči za poklic ali ostane hočeš nočeš v službi, ki jo je sprva nastopila le provizorično; živi torej neko nadomestno življenje. Jasno je, da mora ne le vsako poklicno ženo, kateri je kolikor toliko pri srcu čast nje same in njenega spola, temveč tudi vsakega pravično mislečega ogorčiti tako pojmovanje, ki površno pa tudi kruto obsoja neštevilo neporočenih poklicnih žen v življenje brez smisla, v surogatno životarjenje.

Gotovo historično, gledano iz poedinega življenja, velja v mnogih primerih: ne v svobodni izbiri, temveč prisiljena, ker nima možnosti, da bi se poročila, se žena odloči za poklic. Toda prvič lahko postavimo tej historični presoji nasproti svojo: saj je vendar dosti žen — umetnic, učiteljic, raziskovalk, ki so zaradi svojega poklica prostovoljno odrečejo zakonu. Drugič pa historična presoja še ne pomeni bistvene. In po bistvu je žena kot človek vendar postavljena v objektivno celoto duhovnega in socijalnega življenja naroda in narodov ter ima tu kot ustvarjajoč člen v celoti svoje dolžnosti in naloge, katere je šele komaj začela izpolnjevati.

Ne da bi zanikavali njene tvorne duševne naloge kot matere in ohraniteljice krvi (tudi mož ima to, le preveč lahko pojmovano nalogo), mora biti žena v poklicu, ki jo veže z javnim življenjem, z državo, šolo, časopisjem, socijalnim skrbstvom, umetnostjo, tehniko, ustvarjalna in odločilna: zaradi vesti in odgovornosti. Če je danes javna skrivnost, da velja dvojna morala za zasebno in javno življenje — etika v zasebnem življenju in pravica močnejšega v gospodarstvu in politiki — tedaj bodoče generacije morda ne bodo klicale na odgovor današnjega moža, temveč današnjo ženo. Kot je materija podvržena zakonom o teži in vztrajnosti, tako vladajo na polju gospodarstva in politike zakoni egoizma in koristi z isto računajočo, suženjsko eksaktnostjo. Moderni človek gleda to z racijonalistično ravnodušnostjo, kakor da bi to ne bilo nekaj, česar bi se kot svobodno samoodločilno bitje moral sramovati. Če že tu vpliv javnega dela žene ne bo prinesel popolne izpremembe, bo vendar ostro osvetlil problematiko in out tega lenobnega mišljenja, da je to po sebi umljivo.

Zato je to ceneno pojmovanje poklica žene tako načelno napačno, zato obstaja resničen poklicni etos žene (in če je danes še toliko žen nezadovoljnih v poklicu, moramo to oceniti le kot časovni in ne kot bistven pojav), zato **prava sodobna žena priznava poklic**, verjame v poklicanost žene kot človeka k duhovni, ustvarjajoči probujenosti.

Žene v Ameriki. V Berlinu je predavala na povabilo Lige žen za mir in svobodo ga. Emma Goldmannova o delovanju žen v Ameriki. Pokazala je, kako žene zavzemajo v Zedinjenih državah vodilna mesta z visokimi dohodki, kar je v Evropi še danes nemogoče. Žene so tam predsednice bank in zavarovalnic, najvažnejšemu časopisu Wallstreeta je žena glavna urednica, žene načelujejo trgovinskim in industrijskim podjetjem. Moderne šole so žene spravile na višek. Tudi v medicini, v jurisprudenci, kot sodnice in v politiki so si pridobile žene velik vpliv. Tej gospodarski emancipaciji pa v Ameriki še ne ustreza družabna svoboda, zelo omejena od javne morale, ki je močno vplivana od puritanizma.

Avstrijski zvezni predsednik je imenoval privatno docentko za zgodovino srednjega veka na dunajski univerzi go. dr. Erno Patzeltovo za izredno visokošolsko profesorico.

Tehnični del rubrike urejuje avtotehnični oddelek Vacuum Oil Company. d. d.

Lesni plin namestu bencina

V naši rubriki smo že večkrat pisali o konkurentih bencinu, ki so se pojavili v zadnjih letih. Med temi konkurenti je tudi lesni plin. Pogon na lesni plin se do sedaj ni posebno obnesel, ker je bila cela aparatura za pretvarjanje lesa v plin precej komplicirana in nepopolna. Sedaj je pa v tem oziru nastal precejšen preobrat. Na zadnjem tehničnem velesejmu v Leipzigu je razstavljen tovorni avtomobil s pogonom na lesni plin. Pri tem avtomobilu je vprašanje direktnega pretvarjanja lesa v plin zelo dobro rešeno. Temperatura sedanjega generatorja lesnega plina je tako zmerna, da ni treba generatorja obložiti v svrho izolacije s slojem šamota. Pri prejšnjih generatorjih je prav ta šamotni sloj bil precejšnja ovira, kajti bil je precej težak in je pogosto počil zaradi tega, ker se je vozilo za časa vožnje treslo.

Sedanji generator je izdelan iz jeklene pločevine in je montiran spredaj v prostoru za šoferja. Generator je velik 150 × 50 cm. V njem zgorevajo odpadki lesa, dolgi 6 do 8 cm. Kot gorivo se da zelo dobro uporabiti bukov les; lahko se pa uporabljajo skorje, trske in vsi drugi odpadki lesa. Pri razplinjevanju lesa nastajajo razni kemični spoji, kakor smola in lesni kis. Ti kemični spoji se morajo seveda izločiti, ker bi sicer kvarno vplivali na kovinske stene v motorju in spojnih ceveh. Ta izločitev ali čiščenje se vrši na ta način, da se vodi sirovi lesni plin nad sloj žarečega lesenega oglja, ki uniči vse kvarne primesi, odnosno spoje. Po tem čiščenju dobimo plin, ki je sestavljen v glavnem iz nevtralnega ogljikovega oksida, vodika, metana, vodne pare, dušika in malega dela ogljikove kisline. Vodna para in prah se potem še izločita v posebnih ceveh.

Tako očiščen plin pride v motor, kjer zgoreva. Lesni plin stoji pod mnogo nižjim eksplozijskim pritiskom (pod 20 atm) kakor pa bencin (nad 30 atm) ali sirovo olje (60 atm). Lesni plin se po čiščenju lahko komprimira v razmerju 1 : 10, ne da bi motor začel tolči. Prav tako se da zvišati brez nevarnosti število okretov. Ker temperatura zgorenja, kakor smo že omenili, ni visoka, se tudi motor v vročih dneh preveč ne segreje.

Odpadki lesa se naložijo v gornji del generatorja. V tem delu je prostora za kakih 80 kg in zadostuje ta količina za 3 do 4urno vožnjo.

Stavljanje generatorja v pogon traja 4 minute in zalogo drv je treba obnoviti po 70 do 80 km vožnje.

Generator je težak okrog 100 do 150 kg in stane v Nemčiji okrog 30.000 dinarjev; njega lahko montiramo v vsak bencinski motor tovornega ali drugega težkega avtomobila. Samo montiranje traja 40 do 50 delovnih ur.

Sam pogon je zelo cenen. Namestu 1 litra bencina se porabita 2 kg odpadkov lesa. Seveda se na ta način investicija za sam generator kaj kmalu izplača. —a.

Važnejše avtomobilske prireditve. Do konca aprila in v mesecu maju so prijavljene naslednje važnejše prireditve: 12. do 27. aprila razstava avtomobilov v Milanu, 17. aprila Grand Prix de Monaco, 23. aprila do 2. maja avtomobilski salon v Zagrebu, 24. aprila dirka za kraljevo nagrado v Rimu, 1. maja madžarski Grand Prix, 8. maja dirka motornih koles na dirkališču Avusu, 8. maja Targa Florio za avtomobile, 22. maja dirka avtomobilov na dirkališču Avusu pri Berlinu, 24. maja Grand Prix Monze.

Ameriški listi o Fordu. Iz nekaterih ameriških listov posnemamo, da hoče Ford v svojih tovarnah v Ameriki še v tem letu producirati dnevno 5000 avtomobilov, in sicer izboljšane tipe s 4 cilindri in nove tipe z 8 cilindri. Ta zadnja tipa sicer še ni prišla na trg, vendar je baje že popolnoma dogotovljena. Za svoj velikopotezni produkcijski načrt, ki bi imel zadovoljiti le ameriška tržišča, je Ford predvidel investicijo 300 milijonov dolarjev.

Tragična dirka za Grand Prix Uruguaya. Zadnja dirka za veliko nagrado Uruguaya, ki se je vršila na dirkališču Carasco, je končala zelo tragično. Sodelovanje vozačev je bilo zelo mnogoštevilno in prav tako tudi število publike; računa se, da je bilo okrog 60.000 gledalcev. Vozač Rossola, ki je vozil z veliko hitrostjo, je hotel na zavoju preteči svoje konkurente; kazalo je že, da se mu bo to posrečilo. Tedaj pa je za trenutek izgubil oblast nad volanom. Del sekunde je zadostoval, da je zletel skupaj s svojim vozilom z dirkalne proge. Učinek je bil strašen: na mestu so ostale mrtve 4 osebe, a 15 jih je hudo ranjenih. Sam vozač je bil zelo hudo ranjen, tako da lebdi še sedaj med življenjem in smrtjo. Kljub tej nesreči se je dirka vršila dalje.

Bencinske sesalke ponoči. Dasi je avtomobilski potniški promet v naprednih državah zelo razvit in so nekatere proge precej frekventirane tudi ponoči, nimamo mnogokrat povsod bencinskih črpalk, ki imajo redno nočno službo. Na Francoskem so v olajšavo nočnega prometa sestavili popis vseh bencinskih črpalk, ki delajo ponoči in tak popis dobe vsi interesenti brezplačno pri avtomobilski zbornici.

Prosjačenje se tudi motorizira. V nekaterih podeželskih mestih so se v zadnjem času pojavili berači, ki pridejo do mesta z motornim kolesom, obletajo peš vse hiše in oddirjajo potem naprej z izkupičkom do prihodnjega mesta. Kaže, da je beračenje tudi v teh časih krize precej plodonosen opravek, ki se pa mora opraviti precej hitro, da se tako potolče konkurenca!

MALI OGLASI

Službo dobi

Vsaka beseda 50 par; za dajanje naslova ali za šifro pa 3 Din. (1)

Čebelarja
izvežbanega, in več čebelarskih vajencev sprejmem. Ponudbe na oglas. oddelek »Jutra« pod šifro »Skrupoloznost«. 10312-1

Soboslikar
prvovrsten, samostojen delavec kot delovodja, dobi mesto takoj. Coffou, Koroška 10, Maribor. 10543-1

Učenko
išče modistinja za takoj. Salon Elite, Ptuj, Miklošičeva ul. 12. 10578-1

Pošteno dekle
pridno, ki zna vsa hišna dela, iščem v pomoč gospodinji. Naslov v oglas. oddelku »Jutra«. 10703-1

Dober mizar
dobi službo v Ljubljani. Karlovška cesta štev. 4. 10646-1

Kuhinjsko učenko
sprejme gostilna »Kmete« Ljubljana, Gosposvetska cesta 8. 10799-1

Mlado dekle
boljše — ki dobro govori nemško in zna opravljati vsa hišna dela, po mogočnosti tudi kuhati, išče za deželo. — Ponudbe na oglas. oddelek »Jutra« pod šifro »Boljša družina«. 10435-1

Pomočnico
dobro izurjeno v damskem krojaštvu sprejmem pod Rožnikom, cesta X št. 27.

Kavarniško blagajničarko
resno, nad 30 let staro, iščem za takojšen nastop. Reflektantke naj se predstavijo s ponudbo dne 11. aprila od pol 11. do pol 12. ure. Naslov v ogl. odd. »Jutra«. 10734-1

Vajenca
sprejmem v trgovino mešanega blaga. Naslov pove oglasni oddelek »Jutra«. 10477-1

Vrtnarja
ali vrtnarskega delavca za ureditev vrta, iščem za takoj. — Albina Bogataj, Gradišče št. 13/I. 10513-1

Služkinjo
za vsa hišna dela sprejmem. Nastop takoj. Gostilna Valjavec, Sp. Šiška, Alešovčeva c. 14. 10828-1

Pek. vajenca
z vso oskrbo sprejme parna pekarna A. Pretnar, Zg. Šiška. 10829-1

Službe išče

Vsaka beseda 50 par; za dajanje naslova ali za šifro pa 3 Din. (2)

Mlada postrežnica
snažna, išče službo s 15. aprilom. Naslov v oglas. oddelku »Jutra«. 10451-2

Vrtnar
išče stalno nameščenje na kaki graščini, vili ali zavodu, s prehrano in stanovanjem. — Ponudbe na naslov: Ferlan Franc, Beograd, Čukarica, Ičkova ul. št. 16. 10426-2

Klepar. pomočnik
skromen, zanesljiv, vojaščine prost, išče službe. Nastop takoj. Naslov v oglasnem oddelku »Jutra«. 10599-2

Gospodična
išče službo k otrokom; je izučena šivilja, perfektna v slovenskem in nemškem jeziku. Čuš I., Maribor, Aleksandrova c. 28/III. 10573-2

Natakarica
išče službo v dobri gostilni v Ljubljani ali na Gorenjskem. Naslov v oglas. oddelku »Jutra«. 10610-2

Šivilja
želi namestitev, eventuelno tudi kot sobarica. Cenjene ponudbe na oglas. oddelek »Jutra« pod značko »611«. 10611-2

Vzgojiteljica
nemškega jezika in šivanja, zmožna s prvorazrednimi referencami, išče službo. Ponudbe pod »Malo plačo« na ogl. odd. »Jutra«. 10749-2

Mesto služkinje
išče dekle, ki gre radi revščine tudi brezplačno. Ivanka Zobec, Dramlje pri Šentjurju. 10852-2

Dober mizar
želi zaposlenje proti nizki plači. Ponudbe na oglasni oddelek »Jutra« pod šifro »Preskrba«. 10813-2

Pouk

Beseda 1 Din; za dajanje naslova ali za šifro 5 Din. Dijaki, ki iščejo instrukcije, plačajo vsako besedo 50 par; za šifro ali za dajanje naslova 3 Din. (4)

ČAMERNIKOVA šoferska šola
Ljubljana, Dunajska c. 36. Prva oblastveno koncesijonirana. Prospekt 15 zastonj — pišite ponj! Učence sprejema vsak čas. 251

Prodam

Oglasi trg. značaja po 1 Din beseda; za dajanje naslova ali za šifro 5 Din. — Oglasi socialnega značaja vsaka beseda 50 par; za dajanje naslova ali za šifro pa 3 Din. (6)

Čevlji na obroke
»Tempo«, Gledališka ulica 4 (nasproti gledališča). 114-6

2 lepa oleandra in kaktus
naprodaj. Naslov v oglas. oddelku »Jutra«. 10771-6

Parna peč
popolnoma v dobrem stanju, samo eno leto rabljena, radi opustitve pekarne takoj naprodaj. — Naslov v oglasnem oddelku »Jutra«. 10621-6

Čoln kupim
Naslov in ceno je poslati na oglasni oddelek Jutra pod šifro »Kleiboot 4«. 10513-7

125 Din
1 m³ žaganih bukovih drv prima kakovosti nudi Velepič, Sv. Jerneja cesta 25 Telefon 2708. 9967-15

Klobuke in slamnike
novosti od 55 Din naprej nudi modni salon Stuchly-Maške, Ljubljana, Židovska ulica. 10422-6

Zaslužek

Kdor išče zaslužka, plača za vsako besedo 50 par; za naslov ali šifro 3 Din. — Kdor nudi zaslužek, pa za vsako besedo 1 Din, za dajanje naslova ali za šifro pa 5 Din. (3)

Akviziterje
po možnosti dobre risarje reklamnih osnutkov, iščemo za takoj. — »Svetloreklam«, Gledališka št. 4 (Tempo). 10756-3

V najem

Vsaka beseda 1 Din; za dajanje naslova ali za šifro pa 5 Din. (17)

Trgovino
staro in dobro idočo, v industrijskem kraju Štajerske oddam ugodno v najem agilnemu trgovcu — samcu. Potreben kapital za prevzem blaga 120.000 Din. Ponudbe na oglasni oddelek »Jutra« pod šifro »Redka prilika«. 10345-17

Gostilno
dobro idočo, s stanovanjem vzamem v najem. Položim tudi kavcijo. Ponudbe na oglasni oddelek »Jutra« pod šifro »Dobra kuhinja«. 10776-17

Avto, moto

Vsaka beseda 1 Din; za dajanje naslova ali za šifro pa 5 Din. (10)

Motor s prikolico
dobro ohranjen, močnejše tipe, elektromodel, kupim. Ponudbe na oglasni oddelek »Jutra« pod »Motor«. 10508-10

Pohištvo

Vsaka beseda 1 Din; za dajanje naslova ali za šifro pa 5 Din. (12)

Razno pohištvo
umivalnik, predsobno steno kuhinjsko kredenco in tealetno mizo ugodno prodam. Naslov pove oglasni oddelek »Jutra«. 10805-12

Lokali

Vsaka beseda 1 Din; za dajanje naslova ali za šifro pa 5 Din. (19)

Skladišče
prostorno, iščem na dvorišču v bližini kolodvora. Ponudbe na oglasni oddelek »Jutra« pod »Skladišče«. 10591-19

Večjo delavnico
iščemo. Ponudbe na oglas. oddelek »Jutra« pod šifro »Delavnica«. 10674-19

Posest

Vsaka beseda 1 Din; za dajanje naslova ali za šifro pa 5 Din. (20)

Parcelo
na Vodovodni cesti prodam. Naslov v oglasnem oddelku »Jutra«. 10049-20

Enodružinska vila
enonadstropna, lepa in moderna, naprodaj. Dopise na podružnico »Jutra« v Mariboru pod šifro »Siguren kapital 230«. 10224-20

Trgovsko hišo
v Ljubljani, na prometnem prostoru ali stanovanjsko, dobro obrestujočo kupim. Cena do 700.000 Din. Ponudbe na ogl. odd. »Jutra« pod »Plačljivo takoj«. 10677-20

Novozidana hiša
v Tacnu pod Šmarno goro pod ugodnimi pogoji naprodaj. Naslov v ogl. odd. »Jutra«. 10693-20

Več stavbnih parcel
naprodaj za vilo Stadion. Naslov pove oglas. oddelek »Jutra«. 10816-20

Dvostanovanj. vilo
srednjeveliko, v Ljubljani kupim takoj. Ponudbe na oglas. oddelek »Jutra« pod šifro »Solidna«. 10698-20

Hišico z velikim vrtom
ali manjšim zemljiščem v bližini Maribora, Celja ali Slov. Bistrice kupim. Ponudbe z označbo cene na Marija Suša, Brezina 24 Brežice. 10597-20

Stanovanje odda

Vsaka beseda 1 Din; za dajanje naslova ali za šifro pa 5 Din. (21)

Trisob. stanovanje
oddam za 1. julij. Naslov v oglasnem oddelku »Jutra«. 10616-21

Trisob. stanovanje
moderno urejeno, oddam v Rožni dolini. Naslov pove oglasni oddelek »Jutra«. 10650-21

Stanovanje
1 sobe in kuhinje oddam v Zgornji Šiški štev. 195 — poleg remize. 10675-21

Stanovanje
sobe in kuhinje takoj oddam. Poizve se v gostilni pri Šmentnarju na Šmartinski cesti. 10661-21

Stanovanje
sobe in kuhinje oddam v Rožni dolini, cesta II/27. 10711-21

V vili
oddam komfortno, popolnoma separirano stanovanje 3 sob, 2 kabinetov, kopalnice, kuhinje, veranda in pritiklin za 950 Din. Naslov v oglasnem oddelku »Jutra«. 10715-21

Dvosob. stanovanje
oddam v Sp. Šiški, Verovškova ulica 57. 10843-21

Trisob. stanovanje
lepo, oddam. Naslov pove oglasni oddelek »Jutra«. 10801-21

Sobo odda

Vsaka beseda 50 par; za dajanje naslova ali za šifro 3 Din. (23)

Sostanovalko
z vso oskrbo sprejmem v lepo sobo na Taboru. Naslov pove oglasni oddelek »Jutra«. 10596-23

Gospodično
sprejmem v popolno oskrbo v lepo in zračno sobo, z dobro domačo hrano. Na razpolago tudi klavir. Naslov pove oglasni oddelek »Jutra«. 10684-23

3 prazne sobe
krasne, takoj oddam. Naslov pove oglasni oddelek »Jutra«. 10673-23

Sobe išče

Vsaka beseda 50 par; za dajanje naslova ali za šifro 3 Din. (23-a)

Sobico
potrebujem takoj za delavnico. Ponudbe na oglasni oddelek »Jutra« pod šifro »V centru«. 10688-23/a

Glasbila

Vsaka beseda 1 Din; za dajanje naslova ali za šifro pa 5 Din. (26)

Pozor, gostilničarji!
Gostilničar, kateri želi brezplačni avtomatični gramofon, naj javi svoj naslov na ogl. oddelek »Jutra« pod »Avtomatični gramofon«. 10709-26

Telefon 2059
PREMOG suha drva
POGAČNIK
Boharičeva ulica št. 5

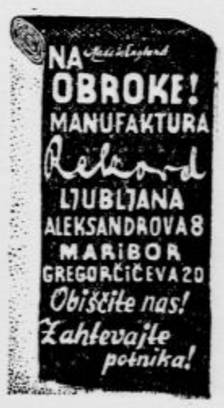

Klavirji
pianini
Kupujte na obroke od Din 400.—
prve svetovne tovarne Bösendorfer, Steinway, Förster, Petrof, Hölzl, Stingl orig., ki so nesporno najboljši! (Lahka precizna mehanika) Prodaja jih izključno le sodni izvedenec in bivši ničitelj »Glasbene Matice«
ALFONZ BREZNIK
Aleksandrova c. 7 (vogal Beethovnove ulice).

Urejuje Davorin Ravljen. Izdaja za konzorcij »Jutra« Adolf Ribnikar. Za Narodno tiskarno d. d. kot tiskarnarja Franc Jezeršek. Za inseratni del je odgovoren Alojz Novak. Vsi v Ljubljani.